EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 21.6.2007
KOM(2007) 350 galutinis

2007/0123 (AVC)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Juodkalnijos Respublikos stabilizacijos ir asociacijos susitarimo pasirašymo Europos bendrijos vardu

Pasiūlymas

TARYBOS IR KOMISIJOS SPRENDIMAS

dėl Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Juodkalnijos Respublikos stabilizacijos ir asociacijos susitarimo sudarymo

(pateiktos Komisijos)

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. Du pridedami pasiūlymai yra teisiniai dokumentai, kurių pagrindu galima pasirašyti ir sudaryti Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Juodkalnijos Respublikos (toliau – Juodkalnijos) stabilizacijos ir asociacijos susitarimą: i) Tarybos sprendimo pasiūlymas dėl Susitarimo pasirašymo; ii) Tarybos ir Komisijos sprendimo pasiūlymas dėl Susitarimo sudarymo.

2. 2005 m. balandžio mėn. Komisija pateikė pagrįstumo ataskaitą dėl Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo su Serbija ir Juodkalnija[1]. Ataskaitoje daroma išvada, kad Serbija ir Juodkalnija buvo pakankamai pasirengusios pradėti derybas dėl SAS. 2005 m. spalio 3 d. Taryba nusprendė įgalioti Komisiją vesti derybas su Serbija ir Juodkalnija dėl Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo. Derybos dėl Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo su Serbija ir Juodkalnija pradėtos 2005 m. spalio 10 d.

3. Po 2006 m. gegužės mėn. referendumo 2006 m. birželio 3 d. Juodkalnijos Parlamentas priėmė Nepriklausomybės deklaraciją ir Juodkalnijos Respublika pasitraukė iš Serbijos ir Juodkalnijos valstybių sąjungos. Todėl 2006 m. liepos 24 d. buvo priimti nauji derybų su Juodkalnija nurodymai ir 2006 m. rugsėjo 25 d. derybos buvo atnaujintos. Šios derybos buvo užbaigtos 2006 m. gruodžio 1 d. ir pasikonsultavus su ES valstybėmis narėmis Stabilizacijos ir asociacijos susitarimas buvo parafuotas 2007 m. kovo 15 d. Podgoricoje.

4. Stabilizacijos ir asociacijos susitarime pagrindinis dėmesys skiriamas šiems svarbiausiems elementams:

   – politiniam dialogui su Juodkalnija;

   – nuostatoms dėl glaudesnio regioninio bendradarbiavimo, taip pat dėl laisvosios prekybos zonų steigimo tarp regiono šalių;

   – laisvosios prekybos zonos steigimo galimybei tarp Bendrijos ir Juodkalnijos per penkerius metus nuo Susitarimo įsigaliojimo;

   – nuostatoms dėl darbuotojų judėjimo, steigimosi laisvės, paslaugų teikimo, einamųjų mokėjimų ir kapitalo judėjimo;

   – Juodkalnijos įsipareigojimui suderinti savo teisės aktus su EB teisės aktais, visų pirma svarbiausiose vidaus rinkos srityse;

   – nuostatoms dėl bendradarbiavimo su Juodkalnija įvairiose srityse, pvz., teisingumo, laisvės ir saugumo;

   – Stabilizacijos ir asociacijos tarybos, kuri kontroliuotų, kaip įgyvendinamas Susitarimas, Stabilizacijos ir asociacijos komiteto bei Stabilizacijos ir asociacijos parlamentinio komiteto steigimo nuostatai.

[1] 2005 m. balandžio 12 d. COM(2005) 476 galutinis.

5. Komisija prašo Tarybos galutinai patvirtinti SAS tekstą, kuris buvo parengtas daug konsultuojantis su šiuo tikslu sukurtu specialiuoju komitetu (COWEB), ir pradėti šio Susitarimo pasirašymo ir sudarymo procedūras remiantis dviem pridedamais pasiūlymais.

6. Taikomos skirtingos Susitarimo pasirašymo ir sudarymo procedūros dviem Europos bendrijoms (Europos bendrijai ir Europos atominės energijos bendrijai):

   a) EB sutarties 300 straipsnio 2 dalies pirmojo sakinio pirmojoje įtraukoje numatomas atskiras Tarybos sprendimas dėl Susitarimo pasirašymo Europos bendrijos vardu; EAEB sutartyje joks panašus reikalavimas nenumatytas;

   b) dėl Susitarimo sudarymo:

   – Taryba, gavusi Europos Parlamento pritarimą pagal Sutarties 310 straipsnį, sudaro Susitarimą Europos bendrijos vardu;

   – Europos atominės energijos bendrijos vardu Taryba patvirtina Susitarimą pagal EAEB sutarties 101 straipsnio antrąją dalį. Po to Komisija sudaro Susitarimą.

7. Remdamasi tuo, kas išdėstyta pirmiau, Komisija prašo Tarybos i) priimti sprendimą dėl Susitarimo pasirašymo Europos bendrijos vardu, ii) sudaryti Susitarimą Europos bendrijos vardu ir pritarti tam, kad jį sudarytų Euratomas.

   Kad Susitarimas įsigaliotų, būtina, kad jį ratifikuotų visos valstybės narės.

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Juodkalnijos Respublikos stabilizacijos ir asociacijos susitarimo pasirašymo Europos bendrijos vardu

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 310 straipsnį, siejant jį su 300 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos pirmuoju sakiniu,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą[2],

kadangi:

(1) Derybos su Juodkalnijos Respublika dėl Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Juodkalnijos stabilizacijos ir asociacijos susitarimo pasibaigė.

(2) Šiame Susitarime nurodytos komercinės nuostatos yra išskirtinio pobūdžio, jos susijusios su politika, vykdoma remiantis stabilizacijos ir asociacijos procesu, ir jos nesudarys Europos Sąjungai jokio precedento Bendrijos prekybos politikoje kitų trečiųjų šalių, kurios nėra Vakarų Balkanų šalys, atžvilgiu.

(3) Numatant galimybę sudaryti Susitarimą vėliau, Europos bendrijos vardu reikia pasirašyti 2007 m. kovo 15 d. parafuotą Susitarimą,

NUSPRENDĖ:

Vienintelis straipsnis

Numatant galimybę sudaryti Susitarimą vėliau, šiuo dokumentu Tarybos Pirmininkas įgaliojamas nustatyti asmenis, turinčius įgaliojimų Europos bendrijos vardu pasirašyti Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Juodkalnijos Respublikos stabilizacijos ir asociacijos susitarimą.

Priimta Briuselyje,

Tarybos vardu
Pirmininkas

[2] OL C , , p. .

2007/0123 (AVC)

Pasiūlymas

TARYBOS IR KOMISIJOS SPRENDIMAS

dėl Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Juodkalnijos Respublikos stabilizacijos ir asociacijos susitarimo sudarymo

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,
EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdamos į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 310 straipsnį, siejant jį su 300 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos paskutiniu sakiniu ir 300 straipsnio 3 dalies antrąja pastraipa,

atsižvelgdamos į Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 101 straipsnio antrąją pastraipą,

atsižvelgdamos į Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdamos į Europos Parlamento pritarimą[3],

atsižvelgdamos į Tarybos pritarimą pagal Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties 101 straipsnį,

kadangi:

(1) Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Juodkalnijos Respublikos stabilizacijos ir asociacijos susitarimas buvo pasirašytas Europos bendrijos vardu [Briuselyje/Liuksemburge] 2007 m. ... numatant galimybę sudaryti Susitarimą vėliau, laikantis ... Tarybos sprendimo Nr. .../EB[4].

(2) Šiame Susitarime nurodytos komercinės nuostatos yra išskirtinio pobūdžio, jos susijusios su politika, vykdoma remiantis stabilizacijos ir asociacijos procesu, ir jos nesudarys Europos Sąjungai jokio precedento Bendrijos prekybos politikoje kitų trečiųjų šalių, kurios nėra Vakarų Balkanų šalys, atžvilgiu.

(3) Šis Susitarimas turėtų būti patvirtintas,

---

[3] OL C , , p. .
[4] OL C , , p. .

NUSPRENDĖ:

1 straipsnis

Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Juodkalnijos Respublikos stabilizacijos ir asociacijos susitarimas, jo priedai bei protokolai, bendrosios deklaracijos ir Bendrijos deklaracija, pridedama prie baigiamojo akto patvirtinami Europos bendrijos ir Europos atominės energijos bendrijos vardu.

Pirmojoje pastraipoje nurodyti tekstai pridedami prie šio sprendimo.

2 straipsnis

1. Bendrijos poziciją Stabilizacijos ir asociacijos taryboje ir Stabilizacijos ir asociacijos komitete, kai pastarasis bus Stabilizacijos ir asociacijos tarybos įgaliotas veikti, nustato Taryba, atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą, arba, kai taikytina, Komisija, kiekviena pagal atitinkamas Sutarčių nuostatas.

2. Stabilizacijos ir asociacijos tarybai pagal Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo 120 straipsnį pirmininkauja Tarybos pirmininkas. Stabilizacijos ir asociacijos komitetui pagal Komiteto darbo tvarkos taisykles pirmininkauja Komisijos atstovas.

3. Sprendimą skelbti Stabilizacijos ir asociacijos tarybos ir Stabilizacijos ir asociacijos komiteto sprendimus *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* kiekvienu atveju atskirai priima atitinkamai Taryba ir Komisija.

3 straipsnis

Tarybos Pirmininkas įgaliojamas paskirti asmenį (-is), kuriam (-iems) suteikiama teisė Europos bendrijos vardu deponuoti Susitarimo 138 straipsnyje numatytą patvirtinimą. Komisijos Pirmininkas deponuoja minėtą patvirtinimą Europos atominės energijos bendrijos vardu.

Priimta Briuselyje,

Tarybos vardu	*Komisijos vardu*
Pirmininkas	*Pirmininkas*

PRIEDAS

Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Juodkalnijos Respublikos STABILIZACIJOS IR ASOCIACIJOS SUSITARIMAS

Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Juodkalnijos Respublikos
STABILIZACIJOS IR ASOCIACIJOS SUSITARIMAS

BELGIJOS KARALYSTĖ,

BULGARIJOS RESPUBLIKA,

ČEKIJOS RESPUBLIKA,

DANIJOS KARALYSTĖ,

VOKIETIJOS FEDERACINĖ RESPUBLIKA,

ESTIJOS RESPUBLIKA,

GRAIKIJOS RESPUBLIKA,

ISPANIJOS KARALYSTĖ,

PRANCŪZIJOS RESPUBLIKA,

AIRIJA,

ITALIJOS RESPUBLIKA,

KIPRO RESPUBLIKA,

LATVIJOS RESPUBLIKA,

LIETUVOS RESPUBLIKA,

LIUKSEMBURGO DIDŽIOJI HERCOGYSTĖ,

VENGRIJOS RESPUBLIKA,

MALTOS RESPUBLIKA,

NYDERLANDŲ KARALYSTĖ,

AUSTRIJOS RESPUBLIKA,

LENKIJOS RESPUBLIKA,

PORTUGALIJOS RESPUBLIKA,

RUMUNIJA,

SLOVĖNIJOS RESPUBLIKA,

SLOVAKIJOS RESPUBLIKA,

SUOMIJOS RESPUBLIKA,

ŠVEDIJOS KARALYSTĖ,

JUNGTINĖ DIDŽIOSIOS BRITANIJOS IR ŠIAURĖS AIRIJOS KARALYSTĖ

Europos bendrijos steigimo sutarties, Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties ir Europos Sąjungos sutarties Susitariančiosios Šalys, toliau – valstybės narės, ir

EUROPOS BENDRIJA bei EUROPOS ATOMINĖS ENERGIJOS BENDRIJA,

toliau – Bendrija,

ir

JUODKALNIJOS RESPUBLIKA, toliau – Juodkalnija,

atsižvelgdamos į tvirtus Šalių ryšius ir bendras vertybes, troškimą sustiprinti šiuos ryšius ir sukurti glaudžius bei ilgalaikius savitarpiškumu ir abipusiais interesais pagrįstus santykius, kurie turėtų sudaryti sąlygas Juodkalnijai toliau stiprinti ir plėsti santykius su Bendrija ir jos valstybėmis narėmis,

atsižvelgdamos į šio Susitarimo svarbą stabilizacijos ir asociacijos procesui (toliau – SAP) pietryčių Europos šalyse, į jo svarbą kuriant ir stiprinant stabilią Europą, grindžiamą bendradarbiavimu, kurio pagrindas yra Europos Sąjunga, ir į jo svarbą Stabilumo paktui,

atmindamos Europos Sąjungos siekį kuo labiau integruoti Juodkalniją į Europos politinę ir ekonominę erdvę ir šios šalies, kaip galimos kandidatės į Europos Sąjungos nares, statusą, remiantis Europos Sąjungos sutartimi ir jeigu Juodkalnija įvykdys 1993 m. birželio mėn. Europos Vadovų Taryboje nustatytus reikalavimus dėl sėkmingo šio Susitarimo, ypač nuostatų dėl regionų bendradarbiavimo, įgyvendinimo,

atsižvelgdamos į Europos partnerystę, kuria nustatomi veiksmų prioritetai, kad būtų remiamos šalies pastangos priartėti prie Europos Sąjungos,

atsižvelgdamos į Šalių įsipareigojimą visomis priemonėmis prisidėti prie politinės, ekonominės bei institucinės Juodkalnijos ir viso regiono stabilizacijos, t. y. prisidėti kuriant pilietinę visuomenę ir demokratiją, stiprinant institucijas ir reformuojant viešąjį valdymą, integruojant regioninę prekybą ir stiprinant ekonominį bendradarbiavimą, bendradarbiaujant įvairiose srityse, ypač teisingumo, laisvės ir saugumo, ir stiprinant nacionalinį bei regioninį saugumą,

atsižvelgdamos į Šalių įsipareigojimą didinti politines ir ekonomines laisves, kuris yra šio Susitarimo pagrindas, taip pat gerbti žmogaus teises, teisinės valstybės principus, įskaitant nacionalinių mažumų teises, ir demokratijos principus, pagrįstus daugiapartine sistema ir laisvais bei sąžiningais rinkimais,

atsižvelgdamos į Šalių įsipareigojimą visiškai įgyvendinti visus JT Chartijos, ESBO, ypač Helsinkio baigiamojo akto, Madrido ir Vienos konferencijų baigiamųjų dokumentų, Paryžiaus chartijos naujajai Europai ir Pietryčių Europos stabilumo pakto principus bei nuostatas ir taip prisidėti prie regiono stabilumo ir regiono šalių bendradarbiavimo,

dar kartą patvirtindamos visų pabėgėlių ir šalies viduje perkeltųjų asmenų teisę grįžti, jų teisę saugoti savo nuosavybę ir kitas susijusias žmogaus teises,

atsižvelgdamos į Šalių įsipareigojimą laikytis laisvosios rinkos ekonomikos ir tvariojo vystymosi principų ir Bendrijos sutikimą prisidėti prie ekonomikos reformų Juodkalnijoje,

atsižvelgdamos į Šalių įsipareigojimą vykdyti laisvąją prekybą pagal PPO susitarimo teises ir pareigas,

atsižvelgdamos į Šalių siekį toliau plėsti nuolatinį politinį dialogą abiem Šalims svarbiais dvišaliais ir tarptautiniais klausimais, tarp jų ir regionų klausimais, atsižvelgiant į Europos Sąjungos bendrą užsienio ir saugumo politiką (BUSP),

atsižvelgdamos į Šalių įsipareigojimą kovoti su organizuotu nusikalstamumu ir stiprinti bendradarbiavimą kovojant su terorizmu remiantis 2001 m. spalio 20 d. Europos konferencijos deklaracija,

įsitikinusios, kad Stabilizacijos ir asociacijos susitarimas sukurs naujas sąlygas ekonominiams jų tarpusavio santykiams, visų pirma prekybos ir investicijų plėtrai – esminėms ekonomikos pertvarkymo ir atnaujinimo priemonėms,

atsižvelgdamos į Juodkalnijos įsipareigojimą derinti atitinkamų sričių teisės aktus prie Bendrijos teisės aktų ir veiksmingai juos įgyvendinti,

atsižvelgdamos į Bendrijos norą ryžtingai remti reformų įgyvendinimą ir taikyti visas turimas bendradarbiavimo ir techninės, finansinės bei ekonominės pagalbos priemones išsamios daugiametės orientacinės programos, skirtos šiam tikslui siekti, pagrindu,

patvirtindamos, kad šio Susitarimo nuostatoms taikoma Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinės dalies III dalis įpareigoja Jungtinę Karalystę ir Airiją kaip atskiras susitarimo šalis, o ne kaip Europos bendrijos dalį tol, kol Jungtinė Karalystė arba Airija (nelygu atvejis) Juodkalnijai praneša, kad yra įpareigota kaip Europos bendrijos dalis pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties pridedamą Protokolą dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos. Ta pati nuostata taikoma Danijai pagal prie šių sutarčių pridėtą Protokolą dėl Danijos pozicijos,

atmindamos Zagrebo aukščiausiojo lygio susitikimą, kuriame buvo paraginta toliau stiprinti stabilizacijos ir asociacijos procese dalyvaujančių šalių ir Europos Sąjungos santykius bei stiprinti regionų bendradarbiavimą,

atmindamos, kad Salonikų aukščiausiojo lygio susitikime stabilizacijos ir asociacijos procesas buvo patvirtintas kaip Europos Sąjungos ir Vakarų Balkanų šalių santykių politinis pagrindas ir kad susitikime buvo pabrėžta Vakarų Balkanų šalių integracijos į Europos Sąjungą perspektyva atsižvelgiant į kiekvienos jų reformų pažangą ir nuopelnus,

atmindamos Vidurio Europos laisvosios prekybos susitarimo pasirašymą Bukarešte 2006 m. gruodžio 19 d., kaip būdą stiprinti regiono gebėjimą pritraukti investicijų ir jo integravimosi į pasaulio ekonomiką perspektyvą,

siekdamos glaudžiau bendradarbiauti kultūros srityje ir vystyti informacijos mainus,

SUSITARĖ:

1 straipsnis

1. Sudaroma Europos Bendrijų bei jos valstybių narių ir Juodkalnijos Respublikos asociacija.

2. Šios Asociacijos tikslai:

   – remti Juodkalnijos pastangas stiprinti demokratiją ir teisinę valstybę;

   – prisidėti prie politinio, ekonominio bei institucijų stabilumo Juodkalnijoje ir prie regiono stabilizavimo;

   – sukurti tinkamas sąlygas politiniam dialogui, kad Šalys galėtų užmegzti glaudžius politinius tarpusavio santykius;

   – remti Juodkalnijos pastangas vystyti ekonominį ir tarptautinį bendradarbiavimą, derinant jos teisės aktus prie Bendrijos teisės aktų;

   – remti Juodkalnijos pastangas galutinai pereiti prie veikiančios rinkos ekonomikos;

   – skatinti darnius ekonominius santykius ir palaipsniui vystyti Bendrijos ir Juodkalnijos laisvosios prekybos zoną;

   – skatinti regionų bendradarbiavimą visose srityse, kurioms taikomas šis Susitarimas.

I ANTRAŠTINĖ DALIS
BENDRIEJI PRINCIPAI

2 straipsnis

Pagarba demokratijos principams ir žmogaus teisėms, kaip skelbiama Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje ir apibrėžiama Europos žmogaus teisių konvencijoje, Helsinkio baigiamajame akte bei Paryžiaus chartijoje naujajai Europai, pagarba tarptautinės teisės principams, įskaitant visapusišką bendradarbiavimą su Tarptautiniu baudžiamuoju tribunolu buvusiajai Jugoslavijai (TBTBJ), ir teisinei valstybei, taip pat rinkos ekonomikos principams, kaip nurodyta ESBK Bonos konferencijos dėl ekonominio bendradarbiavimo dokumente, yra Šalių vidaus bei užsienio politikos pagrindas ir yra esminiai šio Susitarimo elementai.

3 straipsnis

Esminis Susitarimo elementas yra kova su masinio naikinimo ginklų platinimu ir tiekimo būdais.

4 straipsnis

Susitariančiosios Šalys patvirtina, kad svarbu vykdyti tarptautinius įsipareigojimus, visų pirma visapusiškai bendradarbiauti su TBTBJ.

5 straipsnis

Tarptautinė ir regioninė taika bei stabilumas, gerų kaimyninių santykių plėtojimas, žmogaus teisės, pagarba mažumoms ir jų apsauga yra stabilizacijos ir asociacijos proceso esmė, kaip nustatyta 1999 m. birželio 21 d. Europos Sąjungos Tarybos išvadose. Šio Susitarimo sudarymas ir įgyvendinimas atitinka 1997 m. balandžio 29 d. Europos Sąjungos Tarybos išvadas ir yra grindžiamas atskirais Juodkalnijos pasiekimais.

6 straipsnis

Juodkalnija įsipareigoja toliau skatinti bendradarbiavimą bei gerus kaimyninius santykius su kitomis regiono šalimis, įskaitant atitinkamą asmenų, prekių, kapitalo ir paslaugų judėjimo abipusių lengvatų lygį, abiem Šalims svarbių projektų, ypač susijusių su pasienio valdymu, kova su organizuotu nusikalstamumu, korupcija, pinigų plovimu, nelegalia migracija ir prekyba, visų pirma prekyba žmonėmis, šaulių ginklais ir draudžiamais narkotikais, vystymą. Šis įsipareigojimas yra pagrindinis Šalių santykių ir bendradarbiavimo plėtojimo veiksnys, didinantis regiono stabilumą.

7 straipsnis

Šalys dar kartą patvirtina, kad kovos su terorizmu ir įgyvendins tarptautinius įsipareigojimus šioje srityje.

8 straipsnis

Šis Asociacijos susitarimas bus įgyvendinamas laipsniškai ir galutinai įvykdytas po daugiausiai 5 metų pereinamojo laikotarpio.

Stabilizacijos ir asociacijos taryba (SAT) reguliariai (paprastai kiekvienais metais) peržiūrės, kaip įgyvendinamas Susitarimas ir kaip Juodkalnija priima ir įgyvendina teisines, administracines, institucines ir ekonomines reformas. Peržiūra bus vykdoma atsižvelgiant į preambulę ir laikantis bendrųjų šio Susitarimo principų. Jos metu bus tinkamai atsižvelgta į Europos partnerystės nustatytus prioritetus, susijusius su šiuo Susitarimu ir bus suderinti mechanizmai, sukurti stabilizacijos ir Asociacijos proceso metu, visų pirma stabilizacijos ir asociacijos proceso pažangos ataskaita.

Remiantis šia peržiūra, SAT parengs rekomendacijas ir gali priimti sprendimus. Jeigu peržiūros metu bus nustatyti tam tikri sunkumai, gali būti pasitelkti Susitarime nustatyti ginčų sprendimo mechanizmai.

Visas Asociacijos susitarimas bus įgyvendinamas laipsniškai. Ne vėliau kaip trečiais metais nuo Susitarimo įsigaliojimo dienos, SAT atliks išsamią Susitarimo taikymo peržiūrą.

Remiantis šia peržiūra, SAT įvertins Juodkalnijos pasiektą pažangą ir gali priimti sprendimus, reglamentuosiančius tolimesnius asociacijos etapus.

Pirmiau paminėta peržiūra nebus taikoma laisvam prekių judėjimui (IV antraštinė dalis), kurio atžvilgiu Susitarimo nuostatose bus nustatytas atskiras tvarkaraštis.

9 straipsnis

Susitarimas visiškai atitinka ir įgyvendinamas laikantis atitinkamų PPO nuostatų, visų pirma 1994 m. Bendrojo muitų tarifų ir prekybos susitarimo XXIV straipsnio ir Bendrojo susitarimo dėl prekybos paslaugomis V straipsnio.

II ANTRAŠTINĖ DALIS
POLITINIS DIALOGAS

10 straipsnis

1. Šalių politinis dialogas tęsiamas pagal šį Susitarimą. Jis lydi ir tvirtina Europos Sąjungos ir Juodkalnijos suartėjimą ir prisideda prie glaudžių solidarumo ryšių bei naujų Šalių bendradarbiavimo formų kūrimo.

2. Politinis dialogas visų pirma turi skatinti:

   – visišką Juodkalnijos integraciją į demokratinių tautų bendriją ir laipsnišką suartėjimą su Europos Sąjunga;

   – Šalių nuomonių dėl tarptautinių klausimų skirtumų mažinimą, įskaitant BUSP klausimus, ir atitinkamai keičiantis informacija, ypač klausimais, galinčiais turėti Šalims didelį poveikį;

   – regionų bendradarbiavimą ir gerų kaimyninių santykių vystymą;

   – bendrą nuomonę apie saugumą ir stabilumą Europoje, įskaitant bendradarbiavimą Europos Sąjungos BUSP srityse.

3. Šalių nuomone, masinio naikinimo ginklų (MNG) ir jų gabenimo priemonių platinimas valstybiniams ir nevalstybiniams subjektams yra viena rimčiausių grėsmių tarptautiniam stabilumui ir saugumui. Todėl Šalys susitaria bendradarbiauti ir prisidėti prie kovos su masinio naikinimo ginklų ir jų gabenimo priemonių platinimu, rūpindamosi tuo, kad būtų visiškai laikomasi įsipareigojimų, kuriuos jos prisiėmė pasirašydamos tarptautines sutartis ir susitarimus dėl nusiginklavimo ir ginklų neplatinimo, taip pat kitų jų tarptautinių šios srities įsipareigojimų, ir kad šie įsipareigojimai būtų įgyvendinami nacionaliniu lygiu. Šalys susitaria, kad ši nuostata yra esminis šio Susitarimo elementas ir bus politinio dialogo, kuris lydės ir stiprins šiuos elementus, dalis.

   Be to, Šalys susitaria bendradarbiauti kovojant su masinio naikinimo ginklų ir jų gabenimo priemonių platinimu ir prisidėti prie šios kovos:

– imdamosi veiksmų, kad būtų atitinkamai pasirašytos, ratifikuotos (arba prisijungta prie jų) ir visiškai įgyvendintos visos kitos susijusios tarptautinės priemonės;

– sukurdamos veiksmingą nacionalinės eksporto kontrolės sistemą, kurią sudaro su masinio naikinimo ginklais susijusių prekių eksporto ir tranzito kontrolė, įskaitant galutinę dvigubos paskirties technologijų kontrolę, tikrinant, ar jos neskirtos masinio naikinimo ginklams, ir kurioje numatytos veiksmingos sankcijos už eksporto kontrolės pažeidimus.

Politinis dialogas šiuo klausimu gali vykti regioniniu lygiu.

11 straipsnis

1. Politinis dialogas vyksta Stabilizacijos ir asociacijos taryboje, kuri yra bendrai atsakinga visais klausimais, kuriuos Šalys jai pateikia.

2. Šalių prašymu politinis dialogas taip pat gali vykti:

– jei reikia, organizuojant aukštų Juodkalnijai atstovaujančių pareigūnų ir Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujančios valstybės, generalinio sekretoriaus – vyriausiojo įgaliotinio BUSP bei Komisijos posėdžius;

– veiksmingai naudojantis visais diplomatiniais Šalių ryšiais, įskaitant atitinkamus kontaktus trečiosiose šalyse ir Jungtinėse Tautose, ESBO, Europos Taryboje bei kituose tarptautiniuose forumuose;

– taikant bet kurias kitas priemones, kuriomis būtų galima skatinti šio dialogo stiprinimą, plėtrą ir eigą, įskaitant nustatytąsias Salonikų darbotvarkėje.

12 straipsnis

Politinis dialogas parlamentiniu lygiu vyksta pagal 125 straipsnį įsteigtame stabilizacijos ir asociacijos parlamentiniame komitete.

13 straipsnis

Politinis dialogas gali vykti daugiašaliu ir regioniniu lygiu, įtraukiant kitas regiono šalis, įskaitant ES ir Vakarų Balkanų forumą.

III ANTRAŠTINĖ DALIS
REGIONINIS BENDRADARBIAVIMAS

14 straipsnis

Juodkalnija aktyviai skatina regionų bendradarbiavimą, laikydamasi įsipareigojimo puoselėti taiką ir stabilumą tarptautiniu bei regioniniu lygiu ir kurti gerus kaimyninius santykius. Europos bendrijos techninės paramos programomis galės būti remiami projektai, kuriuose numatytas regioninis arba tarpvalstybinis aspektas.

Nusprendusi sustiprinti bendradarbiavimą su viena iš toliau 15–17 straipsniuose nurodytų valstybių, Juodkalnija apie tai praneša Bendrijai ir jos valstybėms narėms ir šiuo klausimu su jomis konsultuojasi pagal X antraštinėje dalyje išdėstytas institucines, bendrąsias ir baigiamąsias nuostatas.

Juodkalnija visiškai įgyvendina galiojančius dvišalius susitarimus, dėl kurių buvo vedamos derybos pagal susitarimo memorandumą dėl prekybos supaprastinimo ir liberalizavimo, kurį Serbija ir Juodkalnija pasirašė 2001 m. birželio 27 d. Briuselyje bei Vidurio Europos laisvosios prekybos susitarimą, pasirašytą Bukarešte 2006 m. gruodžio 19 d.

15 straipsnis
Bendradarbiavimas su kitomis šalimis, pasirašiusiomis Stabilizacijos ir asociacijos susitarimą

Pasirašiusi šį Susitarimą, Juodkalnija pradeda derybas su Stabilizacijos ir asociacijos susitarimą jau pasirašiusiomis šalimis, siekdama sudaryti dvišales regioninio bendradarbiavimo konvencijas, kurių tikslas – didinti susijusių šalių bendradarbiavimo mastą.

Pagrindiniai šių konvencijų elementai bus:

– politinis dialogas;

– PPO nuostatas atitinkančių laisvosios prekybos zonų kūrimas;

– abipusės laisvo darbuotojų judėjimo, įsisteigimo, paslaugų teikimo, einamųjų mokėjimų ir kapitalo judėjimo nuolaidos, taip pat su kitais asmenų judėjimo politikos aspektais susijusios nuolaidos, lygiavertės šiame Susitarime nustatytoms nuolaidoms;

– nuostatos dėl bendradarbiavimo kitose srityse, kurioms taikomas arba netaikomas šis Susitarimas, visų pirma teisingumo, laisvės ir saugumo srityse.

Prireikus, šiose konvencijose bus išdėstytos nuostatos dėl būtinų institucinių mechanizmų kūrimo.

Šios konvencijos sudaromos per 2 metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo. Juodkalnijos ketinimas sudaryti tokius susitarimus yra tolesnio Juodkalnijos ir Europos Sąjungos santykių plėtojimo sąlyga.

Juodkalnija inicijuoja panašias derybas su likusiomis regiono šalimis, kai šios bus pasirašiusios Stabilizacijos ir asociacijos susitarimą.

16 straipsnis
Bendradarbiavimas su kitomis šalimis, dalyvaujančiomis stabilizacijos ir asociacijos procese

Juodkalnija tęsia regioninį bendradarbiavimą su kitomis stabilizacijos ir asociacijos procese dalyvaujančiomis šalimis keliose arba visose bendradarbiavimo srityse, kurioms taikomas šis Susitarimas, ypač bendros svarbos srityse. Toks bendradarbiavimas visada turėtų atitikti šio Susitarimo principus ir tikslus.

17 straipsnis
Bendradarbiavimas su kitomis šalimis kandidatėmis į ES nares, nedalyvaujančiomis SAP

1. Juodkalnija turėtų stiprinti bendradarbiavimą ir sudaryti regionų bendradarbiavimo konvencijas su visomis šalimis kandidatėmis į ES nares visose bendradarbiavimo srityse, kurioms taikomas šis Susitarimas. Tokios konvencijos turėtų sudaryti sąlygas palaipsniui suderinti dvišalius Juodkalnijos ir tos šalies santykius su atitinkama Europos bendrijos bei jos valstybių narių ir šios šalies santykių dalimi.

2. Juodkalnija pradeda derybas su Turkija, kuri sudarė muitų sąjungą su Europos bendrija, siekdama sudaryti abiem Šalims palankų susitarimą, kuriuo sukuriama laisvosios prekybos zona pagal Bendrojo muitų tarifų ir prekybos susitarimo XXIV straipsnį ir atitinkamu šio susitarimo lygiu liberalizuojamas steigimasis bei paslaugų vienos kitai teikimas pagal Bendrojo susitarimo dėl prekybos paslaugomis V straipsnį.

   Šios derybos turėtų būti pradėtos kuo greičiau, siekiant sudaryti minėtąjį Susitarimą iki 18 straipsnio 1 dalyje nurodyto pereinamojo laikotarpio pabaigos.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS
LAISVAS PREKIŲ JUDĖJIMAS

18 straipsnis

1. Bendrija ir Juodkalnija palaipsniui sukurs dvišalę laisvos prekybos zoną ilgiausiai per penkerius metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo, laikydamosi šio Susitarimo nuostatų bei 1994 m. Bendrojo muitų tarifų ir prekybos susitarimo ir PPO nuostatų. Tai darydamos jos atsižvelgia į toliau nurodytus specifinius reikalavimus.

2. Kombinuotoji prekių nomenklatūra taikoma klasifikuojant prekes, kuriomis Šalys prekiauja tarpusavyje.

3. Šiame Susitarime muitai ir lygiaverčio poveikio privalomieji mokėjimai apima visus bet kokio pobūdžio muitus arba rinkliavas, taikomus prekės importui arba eksportui, įskaitant bet kokios formos papildomą mokestį arba rinkliavą, susijusius su tokiu importu arba eksportu, neįskaitant:

   – rinkliavų, lygiaverčių vidaus muitams, taikomiems laikantis 1994 m. Bendrojo muitų tarifų ir prekybos susitarimo III straipsnio 2 dalies,

   – antidempingo arba išlyginamųjų priemonių,

   – mokesčių arba rinkliavų, atitinkančių suteiktų paslaugų sąnaudas.

4. Kiekvieno produkto pagrindiniai muitai, kuriems turėtų būti taikomi tolesni muitų tarifai, nustatyti šiame Susitarime, yra šie:

a) Europos bendrijos bendrasis muitų tarifas taikomas *erga omnes* šio Susitarimo pasirašymo dieną[5];

b) Juodkalnijos taikomas tarifas[6].

5. Jeigu pasirašius šį Susitarimą bet koks muitų tarifų mažinimas taikomas *erga omnes* pagrindu, visų pirma mažinimai susiję su:

a) muitų tarifų derybomis PPO arba,

b) galimu Juodkalnijos įstojimu į PPO arba,

c) tolesniais mažinimais Juodkalnijai įstojus į PPO,

tokie sumažinti muitai pakeičia pagrindinį muitą, minėtą 4 dalyje, nuo šių sumažinimų taikymo dienos.

6. Bendrija ir Juodkalnija praneša viena kitai apie atitinkamus savo bazinius muitus ir visus jų pakeitimus.

I SKYRIUS
PRAMONĖS PRODUKTAI

19 straipsnis

Sąvokos apibrėžtis

1. Šio skyriaus nuostatos taikomos Bendrijos arba Juodkalnijos kilmės produktams, išvardytiems Kombinuotosios nomenklatūros 25–97 skirsniuose, išskyrus PPO susitarimo dėl žemės ūkio I priedo, 1 dalies ii punkte išvardytus produktus.

2. Šalys prekiauja produktais, nurodytais Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartyje, laikydamosi šios Sutarties nuostatų.

20 straipsnis
Bendrijos nuolaidos pramonės produktams

1. Juodkalnijos kilmės pramonės produktų importo į Bendriją muitai ir lygiaverčio poveikio privalomieji mokėjimai panaikinami įsigaliojus šiam Susitarimui.

2. Juodkalnijos kilmės pramonės produktų importo į Bendriją kiekiniai apribojimai ir lygiavertį poveikį turinčios priemonės panaikinami įsigaliojus šiam Susitarimui.

21 straipsnis
Juodkalnijos nuolaidos pramonės produktams

---

[5] Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2658/87 (OL L 256, 1987 9 7, p. 1), su kasmetiniais pakeitimais.

[6] Juodkalnijos oficialusis leidinys Nr. 75/05.

1. I priede neišvardytų Bendrijos kilmės produktų importo į Juodkalniją muitai panaikinami įsigaliojus šiam Susitarimui.

2. Bendrijos kilmės pramonės produktų importo į Juodkalniją privalomieji mokėjimai, lygiaverčiai muitams, panaikinami įsigaliojus šiam Susitarimui.

3. I straipsnyje išvardyti muitai į Juodkalniją importuojamiems Bendrijos kilmės produktams palaipsniui mažinami ir panaikinami pagal šiame priede nurodytą tvarkaraštį.

4. Šio Susitarimo įsigaliojimo dieną panaikinami kiekybiniai apribojimai į Juodkalniją importuojamiems Bendrijos kilmės produktams ir lygiaverčio poveikio priemonės.

22 straipsnis
Muitai ir eksporto apribojimai

1. Įsigaliojus šiam Susitarimui Bendrija ir Juodkalnija panaikina visus eksporto muitus ir lygiaverčio poveikio privalomuosius mokėjimus, taikomus jų tarpusavio prekybai.

2. Įsigaliojus šiam Susitarimui Bendrija ir Juodkalnija panaikina viena kitos atžvilgiu eksporto kiekybinius apribojimus ir lygiaverčio poveikio priemones.

23 straipsnis
Greitesnis muitų mažinimas

Juodkalnija skelbia, kad yra pasirengusi sumažinti muitus prekyboje su Bendrija greičiau nei numatyta 21 straipsnyje, jeigu bendra ekonominė padėtis ir atitinkamo ekonomikos sektoriaus padėtis bus palanki.

Stabilizacijos ir asociacijos taryba analizuoja padėtį šiuo aspektu ir teikia atitinkamas rekomendacijas.

II SKYRIUS
ŽEMĖS ŪKIS IR ŽUVININKYSTĖ

24 straipsnis
Sąvokos apibrėžtis

1. Šio skyriaus nuostatos taikomos prekybai Bendrijos arba Juodkalnijos kilmės žemės ūkio ir žuvininkystės produktais.

2. Terminas „žemės ūkio ir žuvininkystės produktai“ reiškia Kombinuotosios nomenklatūros 1–24 skirsniuose ir PPO susitarimo dėl žemės ūkio I priedo 1 dalies ii punkte išvardytus produktus.

3. Ši apibrėžtis apima žuvų ir žuvininkystės produktus, nurodytus 3 skirsnio 1604 ir 1605 pozicijose ir 0511 91, 2301 20 ir ex 1902 20 subpozicijose („įdaryti tešlos

gaminiai, kurių sudėtyje yra daugiau kaip 20 % masės žuvų, vėžiagyvių, moliuskų arba kitų žuvų bestuburių“).

25 straipsnis
Perdirbti žemės ūkio produktai

1 protokole išdėstyta prekybos jame išvardytais perdirbtais žemės ūkio produktais tvarka.

26 straipsnis
Bendrijos nuolaidos Juodkalnijos kilmės žemės ūkio produktų importui

1. Nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos Bendrija panaikina visus Juodkalnijos kilmės importuojamiems žemės ūkio produktams taikomus kiekybinius apribojimus ir lygiaverčio poveikio priemones.

2. Nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos Bendrija panaikina visus Juodkalnijos kilmės importuojamiems žemės ūkio produktams (išskyrus klasifikuojamus Kombinuotosios nomenklatūros 0102, 0201, 0202, 1701, 1702 ir 2204 pozicijose) taikomus muitus ir lygiaverčio poveikio rinkliavas.

   Kalbant apie Kombinuotosios nomenklatūros 7 ir 8 skyriuose nurodytus produktus, kuriems pagal Bendrąjį muitų tarifą numatoma taikyti *ad valorem* muitus ir konkretų muitą, panaikinama tik muito *ad valorem* dalis.

3. Nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos Bendrija nustato 20 % *ad valorem* muito dydžio ir 20 % konkretaus muito dydžio muitus į Bendriją importuojamiems II priede apibrėžtiems ir Juodkalnijos kilmės jaučių jauniklių mėsos produktams, kaip nustatyta Europos Bendrijų bendrajame muitų tarife, kurie neviršija 800 tonų, apskaičiuotų pagal skerdenos svorį, metinės tarifų kvotos.

27 straipsnis
Juodkalnijos nuolaidos žemės ūkio produktams

1. Nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos Juodkalnija panaikina visus Bendrijos kilmės importuojamiems žemės ūkio produktams taikomus kiekybinius apribojimus ir lygiaverčio poveikio priemones.

2. Nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos Juodkalnija:

   a) panaikina muitus, taikomus tam tikrų Bendrijos kilmės žemės ūkio produktų, išvardytų III a priede, importui;

   b) palaipsniui mažina tam tikriems III b priede išvardytiems Bendrijos kilmės importuojamiems žemės ūkio produktams taikomus muitus pagal tame priede pateiktą tvarkaraštį;

   c) palaipsniui iki 50 % mažina tam tikriems III c priede išvardytiems Bendrijos kilmės importuojamiems žemės ūkio produktams taikomus muitus pagal tame priede pateiktą tvarkaraštį.

28 straipsnis
Vyno ir spiritinių gėrimų protokolas

2 protokole nustatyta jame išvardytiems vyno ir spiritinių gėrimų produktams taikoma tvarka.

29 straipsnis
Bendrijos nuolaidos žuvų ir žuvininkystės produktams

1. Nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos Bendrija panaikina visus Juodkalnijos kilmės importuojamiems žuvų ir žuvininkystės produktams taikomus kiekybinius apribojimus ir lygiaverčio poveikio priemones.

2. Įsigaliojus šiam Susitarimui Bendrija panaikina visus muitus ir lygiaverčio poveikio priemones, taikomas Juodkalnijos kilmės žuvų ir žuvininkystės produktams, išskyrus IV priede išvardytus produktus. IV priede išvardytiems produktams taikomos jame išdėstytos nuostatos.

30 straipsnis
Juodkalnijos nuolaidos žuvų ir žuvininkystės produktams

1. Nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos Juodkalnija panaikina visus Bendrijos kilmės importuojamiems žuvų ir žuvininkystės produktams taikomus kiekybinius apribojimus ir lygiaverčio poveikio priemones.

2. Įsigaliojus šiam Susitarimui Juodkalnija panaikina visus muitus ir lygiaverčio poveikio priemones, taikomas Bendrijos kilmės žuvų ir žuvininkystės produktams, išskyrus V priede išvardytus produktus. V priede išvardytiems produktams taikomos jame išdėstytos nuostatos.

31 straipsnis
Nuostata dėl peržiūros

Atsižvelgdamos į Šalių tarpusavio prekybos žemės ūkio ir žuvininkystės produktais apimtį, į tam tikrus jų ypatumus, į Bendrijos bendrųjų politikos krypčių ir į Juodkalnijos žemės ūkio ir žuvininkystės politikos taisykles, į žemės ūkio ir žuvininkystės įtaką Juodkalnijos ekonomikai ir daugiašalių prekybos derybų su PPO pasekmes ir į galimą Juodkalnijos įstojimą į PPO, Bendrija ir Juodkalnija ne vėliau kaip po 3 metų nuo šio Susitarimo įsigaliojimo Stabilizacijos ir asociacijos taryboje, aptardamos kiekvieną produktą, abipusiškai ir reguliariai svarsto galimybes suteikti viena kitai papildomų nuolaidų ir taip labiau liberalizuoti prekybą žemės ūkio ir žuvininkystės produktais.

32 straipsnis

Nepaisant kitų šio Susitarimo nuostatų, ypač 41 straipsnio, atsižvelgiant į ypatingą žemės ūkio ir žuvininkystės sektorių jautrumą, jeigu vienoje iš Šalių pagamintų produktų, kuriems pagal 25–30 straipsnius taikomos nuolaidos, importas smarkiai sutrikdo rinkų funkcionavimą arba rinkų vidaus reguliavimo mechanizmus kitoje Šalyje, abi Šalys nedelsdamos pradeda

konsultacijas, kad rastų tinkamą sprendimą. Laukdama sprendimo susijusi Šalis gali imtis atitinkamų priemonių, kurias laiko būtinomis.

33 straipsnis
Žemės ūkio bei žuvininkystės produktų ir maisto produktų (išskyrus vyną ir spiritinius gėrimus) geografinių nuorodų saugojimas

1. Juodkalnija saugo Bendrijos geografines nuorodas, užregistruotas Bendrijoje pagal 2006 m. kovo 20 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 510/2006 su vėlesniais reguliariais pakeitimais, laikydamasi šio straipsnio sąlygų. Juodkalnijos geografinės nuorodos gali būti registruojamos Bendrijoje, laikantis sąlygų, nustatytų 2006 m. kovo 20 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 510/2006 su vėlesniais pakeitimais.

2. Juodkalnija draudžia naudoti savo teritorijoje pavadinimus, kurie saugomi Bendrijoje, panašiems produktams, kurie neatitinka geografinės nuorodos sąlygų. Tai taikoma net tais atvejais, kai nurodoma tikra prekės geografinė kilmė, geografinė nuoroda naudojama vertime, pavadinimas yra papildytas žodžiais „rūšis“, „tipas“, „būdas“, „imitacija“, „metodas“ arba panašiais užrašais.

3. Juodkalnija atsisako registruoti prekės ženklą, kuris naudojamas, kaip paminėta šio straipsnio 2 dalyje.

4. Prekės ženklai, kurie naudojami kaip paminėta šio straipsnio 2 dalyje ir kurie buvo užregistruoti Juodkalnijoje arba įsitvirtino juos naudojant, nenaudojami nuo 2009 m. sausio 1 d. Tačiau tai netaikoma prekės ženklams, užregistruotiems Juodkalnijoje, ir prekės ženklams, įsitvirtinusiems juos naudojant, kurie priklauso trečiųjų šalių piliečiams, su sąlyga, kad jie neklaidina visuomenės, kiek tai susiję su prekių kokybe, specifikacijomis ir geografine kilme.

5. Bet koks geografinių nuorodų, saugomų pagal šio straipsnio 1 dalį, vartojimas kaip bendrinėje kalboje įprastinių terminų, t. y. kaip bendrinis tokių prekių pavadinimas, Juodkalnijoje nutraukiamas vėliausiai 2009 m. sausio 1 d.

6. Juodkalnija užtikrina, kad prekės, eksportuojamos iš jos teritorijos po 2009 m. sausio 1 d., nepažeidžia šio straipsnio nuostatų.

7. Juodkalnija užtikrina šio straipsnio 1–6 dalyse minimą apsaugą savo iniciatyva ir suinteresuotosios šalies prašymu.

III SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

34 straipsnis
Taikymo sritis

Šio skyriaus nuostatos taikomos Šalių tarpusavio prekybai visais produktais, išskyrus atvejus, kai šiame skyriuje arba 1 protokole nustatyta kitaip.

35 straipsnis
Patobulintos nuolaidos

Jeigu bet kuri Šalis vienašališkai taiko palankesnes priemones, šios antraštinės dalies nuostatos neturi jokio poveikio šiam taikymui.

36 straipsnis
Esamos padėties išlaikymas

1. Nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos Bendrijos ir Juodkalnijos tarpusavio prekybai nenustatomi jokie nauji importo arba eksporto muitai arba jokios lygiavertės rinkliavos, taip pat nedidinamos jau taikomos rinkliavos.

2. Nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos Bendrijos ir Juodkalnijos prekybai neįvedami jokie nauji importo arba eksporto kiekybiniai apribojimai arba lygiaverčio poveikio priemonės, o jau egzistuojančios nedaromos labiau ribojančiomis.

3. Nepažeidžiant pagal 26–30 straipsnius suteiktų nuolaidų, šio straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatomis jokiu būdu neribojamas atitinkamų Juodkalnijos ir Bendrijos žemės ūkio ir žuvininkystės politikos krypčių tęstinumas ir netrukdoma imtis bet kokių šiomis politikos kryptimis nustatytų priemonių, jeigu nepažeidžiamos II–V prieduose ir 1 protokole nustatytos importo sąlygos.

37 straipsnis
Fiskalinio diskriminavimo draudimas

1. Bendrija ir Juodkalnija susilaiko nuo bet kurių vidinių fiskalinio pobūdžio priemonių arba praktikos, dėl kurių tiesiogiai arba netiesiogiai diskriminuojami vienos Šalies produktai palyginti su kitos Šalies teritorijoje pagamintais panašiais produktais, o jeigu tokios priemonės arba praktika egzistuoja, jas uždraudžia.

2. Už produktus, eksportuotus į vienos iš Šalių teritoriją, grąžinta netiesioginių vidaus mokesčių suma negali viršyti netiesioginių mokesčių, kuriais jie apmokestinami, sumos.

38 straipsnis
Fiskaliniai muitai

Nuostatos dėl importo muitų panaikinimo taikomos ir fiskaliniams muitams.

39 straipsnis
Muitų sąjungos, laisvos prekybos zonos, tarptautiniai susitarimai

1. Šiuo Susitarimu nesudaroma kliūčių veikti esančioms arba kurti naujas muitų sąjungas, laisvas prekybos zonas arba sudaryti pasienio prekybos susitarimus, jeigu jais nekeičiama šiame Susitarime numatyta prekybos tvarka.

2. 21 straipsnyje nustatytais pereinamaisiais laikotarpiais šis Susitarimas netrukdo taikyti konkrečių lengvatinių prekių judėjimo režimų, kurie nustatyti anksčiau vienos arba kelių valstybių narių ir Serbijos ir Juodkalnijos sudarytuose tarpvalstybiniuose susitarimuose arba dėl kurių susitarta III antraštinėje dalyje nurodytuose Juodkalnijos sudarytuose dvišaliuose susitarimuose siekiant skatinti regionų prekybą.

3. Šalių konsultacijos dėl šio straipsnio 1 ir 2 dalyse išvardytų susitarimų ir, jei reikia, dėl kitų svarbių klausimų, susijusių su tam tikromis jų prekybos politikos kryptimis trečiųjų šalių atžvilgiu, vyksta Stabilizacijos ir asociacijos taryboje. Visų pirma tokios konsultacijos vyksta trečiajai šaliai stojant į Bendriją, nes taip siekiama užtikrinti, kad būtų atsižvelgta į šiame Susitarime nustatytus abipusius Bendrijos ir Juodkalnijos interesus.

40 straipsnis
Dempingas ir subsidijos

1. Jokia šio Susitarimo nuostata neužkertamas kelias Šalims imtis prekybos apsaugos veiksmų pagal šio straipsnio 2 dalį ir 41 straipsnį.

2. Vienai iš Šalių sužinojus, kad prekybai su kita Šalimi taikomas dempingas ir (arba) kompensuojamosios subsidijos, ši Šalis gali imtis atitinkamų priemonių prieš tokius veiksmus pagal PPO susitarimą dėl 1994 m. Bendrojo muitų tarifų ir prekybos susitarimo VI straipsnio įgyvendinimo arba PPO susitarimą dėl subsidijų ir kompensuojamųjų priemonių bei remdamasi atitinkamais vidaus teisės aktais.

41 straipsnis
Apsaugos sąlyga

1. Šalims taikomos 1994 m. Bendrojo muitų tarifų ir prekybos susitarimo XIX straipsnio ir PPO susitarimo dėl apsaugos priemonių nuostatos.

2. Neatsižvelgiant į šio straipsnio 1 dalį, jeigu koks nors vienos Šalies produktas įvežamas į kitos Šalies teritoriją tokiais dideliais kiekiais ir tokiomis sąlygomis, kad sukelia arba gali sukelti:

   – didelę žalą panašių arba tiesiogiai konkuruojančių produktų vidaus pramonei importuojančiosios Šalies teritorijoje, arba

   – didelius sutrikimus bet kuriame ekonomikos sektoriuje arba sunkumus, kurie gali labai pakenkti importuojančiosios Šalies regiono ekonominei padėčiai,

   importuojančioji Šalis gali imtis atitinkamų dvišalių apsaugos priemonių pagal šiame straipsnyje nustatytas sąlygas ir tvarką.

3. Dvišalės apsaugos priemonės, taikomos kitos Šalies importuojamai produkcijai, neviršija to, kas būtina sunkumams, apibrėžtiems 2 dalyje ir kilusiems dėl šio Susitarimo taikymo, išspręsti. Priimta apsaugos priemonė turi būti maksimalus pagal šį Susitarimą suteiktų lengvatų susijusiam produktui ribų didėjimo sustabdymas arba sumažinimas, kad atitiktų bazinį muitą, nurodytą 18 straipsnio 4 dalies a ir b punktuose ir 5 dalyje, taikomą tam pačiam produktui. Turi būti nustatyta aiški tokių priemonių laipsniško panaikinimo ne vėliau kaip iki nustatyto laikotarpio pabaigos tvarka, ir jų negalima taikyti ilgiau kaip 2 metus.

   Išskirtinėmis aplinkybėmis priemonės gali būti pratęsiamos ilgesniam laikotarpiui, kuris negali viršyti 2 metų. Bent 4 metus nuo priemonės taikymo pabaigos jokių dvišalės apsaugos priemonių netaikoma importuojamam produktui, kuriam tokia priemonė jau buvo taikyta anksčiau.

4. Šiame straipsnyje nurodytais arba šio straipsnio 5 dalies b punkto taikymo atvejais Bendrija arba Juodkalnija prieš imdamosi šiame straipsnyje nustatytų priemonių ir siekdamos susijusioms Šalims priimtino sprendimo, kuo greičiau Stabilizacijos ir asociacijos tarybai pateikia visą reikiamą informaciją, kad padėtis būtų nuodugniai išnagrinėta.

5. Įgyvendinant pirmiau išdėstytas dalis taikomos šios nuostatos:

   a) šiame straipsnyje minėtais atvejais kylantys sunkumai nedelsiant perduodami spręsti Stabilizacijos ir asociacijos tarybai, kuri gali priimti bet kokį sprendimą, reikalingą tokiems sunkumams šalinti.

      Jeigu Stabilizacijos ir asociacijos taryba arba eksportuojanti Šalis nepriėmė sprendimo, kuriuo panaikinami kilę sunkumai, arba per 30 dienų nuo klausimo perdavimo Stabilizacijos ir asociacijos tarybai nebuvo priimtas kitas patenkinamas sprendimas, importuojančioji Šalis pagal šį straipsnį gali imtis atitinkamų priemonių sunkumui spręsti. Renkantis apsaugos priemones, pirmenybė turi būti teikiama toms priemonėms, kurios mažiausiai trikdo šiuo Susitarimu nustatytą tvarką. Pagal 1994 m. Bendrojo muitų tarifų ir prekybos susitarimo XIX straipsnį ir PPO susitarimą dėl apsaugos priemonių taikomos apsaugos priemonės išlaiko pagal šį Susitarimą suteiktų lengvatų lygį ir (arba) ribą;

   b) susidarius išskirtinei ir kritinei padėčiai, kai reikia imtis neatidėliotinų veiksmų, ir dėl to nesant galimybės, nelygu atvejis, iš anksto gauti informaciją ar ją išanalizuoti, suinteresuotoji šalis gali šiame straipsnyje nurodytomis aplinkybėmis nedelsdama taikyti laikinąsias priemones, kurių reikia reaguojant į susidariusią padėtį, ir apie tai nedelsdama informuoja kitą Šalį.

   Apie apsaugos priemones nedelsiant pranešama Stabilizacijos ir asociacijos tarybai, kurioje reguliariai dėl jų konsultuojamasi, visų pirma, susiklosčius palankioms aplinkybėms, siekiant sudaryti jų panaikinimo tvarkaraštį.

6. Jeigu Bendrija arba Juodkalnija taiko administracinę procedūrą importuojamiems produktams, kurie gali sukelti šiame straipsnyje minėtus sunkumus, jos informuoja apie tai kitą Šalį, siekdamos greitai pateikti informaciją apie prekybos srautų tendencijas.

42 straipsnis
Trūkumo sąlyga

1. Kai dėl šios antraštinės dalies nuostatų laikymosi:

   a) atsiranda didelis maisto produktų arba kitų eksportuojančiajai Šaliai reikalingų produktų stygius arba iškyla grėsmė, kad toks stygius gali atsirasti, arba

   b) vykdomas produkto reeksportas į trečiąją šalį, kuriai eksportuojančioji Šalis taiko kiekybinius eksporto apribojimus, eksporto muitus, lygiaverčio poveikio priemones arba mokesčius, ir jeigu minėtoji padėtis kelia arba gali kelti didelių sunkumų eksportuojančiajai Šaliai,

ta Šalis gali imtis atitinkamų priemonių šiame straipsnyje nustatyta tvarka ir sąlygomis.

2. Renkantis priemones, pirmenybė turi būti teikiama toms priemonėms, kurios mažiausiai trikdo šiame Susitarime nustatytą tvarką. Šios priemonės netaikomos taip, kad kiltų savavališka arba nepateisinama diskriminacija esant vienodoms sąlygomis arba kad susidarytų slaptas prekybos ribojimas, ir panaikinamos, kai nebelieka jų taikymą pateisinančių sąlygų.

3. Prieš imdamosi šio straipsnio 1 dalyje nustatytų priemonių arba šio straipsnio 4 dalies taikymo atvejais Bendrija arba Juodkalnija Stabilizacijos ir asociacijos tarybai kuo greičiau pateikia visą reikalingą informaciją, siekdamos abiem Šalims priimtino sprendimo. Stabilizacijos ir asociacijos taryboje Šalys gali susitarti dėl bet kokių sunkumams pašalinti reikalingų priemonių. Jeigu per 30 dienų Stabilizacijos ir asociacijos tarybai perduotu klausimu nesusitariama, eksportuojančioji Šalis gali pagal šį straipsnį taikyti priemones atitinkamo produkto eksportui.

4. Susidarius išskirtinei ir kritinei padėčiai, kai reikia imtis neatidėliotinų veiksmų, ir dėl to nesant galimybės iš anksto gauti informaciją arba ją išanalizuoti, nelygu atvejis, Bendrija arba Juodkalnija gali nedelsdamos taikyti atsargumo priemones, kurių reikia reaguojant į susidariusią padėtį, ir apie tai nedelsdamos informuoja kitą Šalį.

5. Apie bet kokias pagal šį straipsnį taikomas priemones nedelsiant pranešama Stabilizacijos ir asociacijos tarybai, kurioje nuolat dėl jų konsultuojamasi, visų pirma, susiklosčius palankioms aplinkybėms, siekiant sudaryti jų panaikinimo tvarkaraštį.

43 straipsnis
Valstybės monopoliai

Komercinio pobūdžio valstybės monopolių atžvilgiu, Juodkalnija užtikrina, kad įsigaliojus šiam Susitarimui neliktų jokios Europos Sąjungos valstybių narių ir Juodkalnijos piliečių diskriminacijos dėl prekių pirkimo ir pardavimo sąlygų.

44 straipsnis
Kilmės taisyklės

Jeigu šiame Susitarime nenurodyta kitaip, 3 protokole išdėstytos šio Susitarimo nuostatoms taikomos kilmės taisyklės.

45 straipsnis
Sankcionuoti apribojimai

Šiuo Susitarimu neužkertamas kelias drausti arba riboti importą, eksportą arba prekių gabenimą tranzitu, jeigu kyla grėsmė visuomenės dorovei, viešajai tvarkai arba visuomenės saugumui; žmonių, gyvūnų arba augalų sveikatos ir gyvybės apsaugai; meninės, istorinės arba archeologinės vertės nacionalinių vertybių ar intelektinės, pramoninės ir komercinės nuosavybės apsaugai arba su auksu ir sidabru susijusių taisyklių taikymui. Tačiau tokie draudimai arba apribojimai nereiškia savavališko diskriminavimo arba slaptų Šalių tarpusavio prekybos ribojimų.

46 straipsnis
Administracinio bendradarbiavimo nebuvimas

1. Šalys susitaria, kad administracinis bendradarbiavimas yra labai svarbus įgyvendinant bei prižiūrint pagal šią antraštinę dalį suteiktą lengvatinį režimą ir pabrėžia įsipareigojimą kovoti su pažeidimais bei sukčiavimu muitinės ir kitose susijusiose srityse.

2. Jeigu remdamasi objektyvia informacija Šalis nustato, kad administracinio bendradarbiavimo nėra ir (arba) kad daromi pažeidimai ar sukčiaujama pagal šią antraštinę dalį, ši Šalis pagal šį straipsnį gali laikinai sustabdyti susijusio lengvatinio režimo tam tikram (-iems) produktui (-ams) taikymą.

3. Šiame straipsnyje žodžių junginys „administracinio bendradarbiavimo nebuvimas“ reiškia, *inter alia*:

a) pakartotinį pareigos tikrinti reikiamo (-ų) produkto (-ų) kilmės statusą nesilaikymą;

b) pakartotinį atsisakymą arba nepagrįstą delsimą atlikti paskesnį kilmės įrodymo tikrinimą ir (arba) pranešti jo rezultatus;

c) pakartotinį atsisakymą arba nepagrįstą delsimą gauti leidimą rengti administracinio bendradarbiavimo misijas su svarstomo lengvatinio režimo suteikimu susijusių dokumentų autentiškumui arba informacijos tikslumui patikrinti.

Šiame straipsnyje minimi pažeidimai arba sukčiavimas gali būti nustatomi, *inter alia*, kai iš gautos objektyvios informacijos apie pažeidimus arba sukčiavimą paaiškėja, kad be tinkamo paaiškinimo iš kitos Šalies importuojamų prekių staiga padaugėja ir jų skaičius viršija įprastus tos Šalies gamybos ir eksporto pajėgumus.

4. Laikinas sustabdymas taikomas laikantis šių sąlygų:

a) Šalis, kuri remdamasi objektyvia informacija nustato, kad administracinio bendradarbiavimo nėra ir (arba) daromi pažeidimai ar sukčiaujama, nedelsdama apie tai praneša Stabilizacijos ir asociacijos komitetui bei pateikia objektyvią informaciją ir pradeda konsultacijas Stabilizacijos ir asociacijos komitete remdamasi visa susijusia informacija ir objektyviomis išvadomis, siekdama abiem Šalims priimtino sprendimo;

b) jeigu Šalys pradeda minėtąsias konsultacijas Stabilizacijos ir asociacijos komitete ir per 3 mėnesius nuo pranešimo gavimo dienos nesusitaria dėl priimtino sprendimo, atitinkama Šalis gali laikinai sustabdyti lengvatinio režimo susijusiam (-iems) produktui (-ams) taikymą. Apie laikiną sustabdymą nedelsiant pranešama Stabilizacijos ir asociacijos komitetui;

c) laikinas sustabdymas pagal šį straipsnį taikomas tiek, kiek yra būtina atitinkamos Šalies finansiniams interesams apsaugoti. Sustabdymas taikomas ne ilgiau kaip šešis mėnesius, po to terminas gali būti pratęstas. Apie laikiną sustabdymą pranešama Stabilizacijos ir asociacijos komitetui tuoj po jo patvirtinimo.

Dėl jo reguliariai konsultuojamasi Stabilizacijos ir asociacijos komitete, visų pirma siekiant jį atšaukti, išnykus jo taikymo priežastims.

5. Susijusi Šalis savo Oficialiajame leidinyje paskelbia pranešimą importuotojams tuo pat metu, kai pagal šio straipsnio 4 dalies a punktą pateikia pranešimą Stabilizacijos ir asociacijos komitetui. Pranešime importuotojams nurodoma, kad remiantis objektyvia informacija yra nustatyta, jog atitinkamo produkto atžvilgiu bendradarbiavimo nėra ir (arba) daromi pažeidimai ar sukčiaujama.

47 straipsnis

Kompetentingų institucijų klaida tvarkant savo šalies eksporto lengvatinį režimą, visų pirma taikant šio Susitarimo 3 protokolo nuostatas, ir kai ši klaida daro įtaką importo muitams, tokią įtaką patirianti susitariančioji Šalis gali pareikalauti Stabilizacijos ir asociacijos tarybos apsvarstyti galimybes taikyti visas tinkamas priemones padėčiai sureguliuoti.

48 straipsnis

Taikant šį Susitarimą nepažeidžiamas Bendrijos teisės nuostatų taikymas Kanarų saloms.

V ANTRAŠTINĖ DALIS
DARBUOTOJŲ JUDĖJIMAS, STEIGIMASIS, PASLAUGŲ TEIKIMAS, KAPITALAS

I SKYRIUS
DARBUOTOJŲ JUDĖJIMAS

49 straipsnis

1. Laikantis kiekvienoje valstybėje narėje taikomų sąlygų ir tvarkos:

   – valstybės narės teritorijoje teisėtai dirbantiems Juodkalnijos piliečiams taikoma tvarka jie nediskriminuojami dėl pilietybės, darbo sąlygų, atlyginimo arba atleidimo iš darbo atžvilgiu, palyginti su tos valstybės narės piliečiais;

   – valstybės narės teritorijoje teisėtai dirbančio darbuotojo, išskyrus sezoninius ir pagal 50 straipsnyje nurodytus dvišalius susitarimus atvykstančius darbuotojus (jeigu tuose susitarimuose nenustatyta kitaip), teisėtai gyvenantis sutuoktinis ir vaikai gali dalyvauti tos valstybės narės darbo rinkoje tuo laikotarpiu, kuriam darbuotojas turi darbo leidimą.

2. Juodkalnija, laikydamasi šioje Respublikoje taikomų sąlygų ir tvarkos, minėtoje šalyje teisėtai dirbantiems valstybės narės piliečiams ir joje teisėtai gyvenantiems jų sutuoktiniams bei vaikams taiko 1 dalyje nustatytą tvarką.

50 straipsnis

1. Atsižvelgiant į valstybių narių darbo rinkos padėtį, laikantis jų teisės aktų ir valstybėse narėse galiojančių darbuotojų mobilumo taisyklių:

   – turi būti išsaugotos ir, jei įmanoma, patobulintos dabartinės valstybių narių Juodkalnijos darbuotojams pagal dvišalius susitarimus suteiktos dalyvavimo darbo rinkoje priemonės;

   – kitos valstybės narės svarsto galimybę pasirašyti panašius susitarimus.

2. Praėjus 3 metams pagal valstybėse narėse galiojančias taisykles bei tvarką ir atsižvelgdama į Bendrijos ir valstybių narių darbo rinkos padėtį, Stabilizacijos ir asociacijos taryba svarsto galimybes daryti kitus patobulinimus, įskaitant profesinio mokymo galimybę.

51 straipsnis

1. Nustatomos teisėtai valstybės narės teritorijoje dirbantiems Juodkalnijos piliečiams ir teisėtai toje valstybėje gyvenantiems jų šeimos nariams taikomų socialinės apsaugos sistemų derinimo taisyklės. Todėl Stabilizacijos ir asociacijos tarybos sprendimu, kuriuo nepažeidžiamos jokios dvišaliais susitarimais, jei juose numatyta palankesnė tvarka, nustatytos teisės arba pareigos, priimamos tokios nuostatos:

   – visi draudimo, darbo arba gyvenimo laikotarpiai, kuriuos šie darbuotojai praleido įvairiose valstybėse narėse, sudedami, kad jie bei jų šeimos nariai galėtų gauti pensijas ir anuitetus senatvės, invalidumo bei mirties atveju ir kad jiems būtų užtikrinta medicinos priežiūra;

   – pensijos arba anuitetai, mokami senatvės, mirties, nelaimingo atsitikimo darbe, profesinės ligos arba dėl jų atsiradusio invalidumo atveju, išskyrus specialiąsias neįmokines išmokas, yra laisvai pervedami kursu, taikomu pagal valstybės narės skolininkės arba valstybių narių skolininkių įstatymus;

   – šie darbuotojai gauna šeimos pašalpas, skirtas jų šeimos nariams, kaip apibrėžta pirmiau.

2. Valstybės narės pilietybę turintiems bei teisėtai jos teritorijoje dirbantiems darbuotojams ir teisėtai jos teritorijoje gyvenantiems jų šeimos nariams Juodkalnija taiko panašią į 1 dalies antrojoje ir trečiojoje įtraukose nurodytą tvarką.

II SKYRIUS
STEIGIMASIS

52 straipsnis

Sąvokos apibrėžtis

Šiame Susitarime:

a) atitinkamai „Bendrijos bendrovė“ arba „Juodkalnijos bendrovė“ – tai bendrovė, įsteigta atitinkamai pagal valstybės narės arba Juodkalnijos įstatymus, kurios

registruota buveinė, centrinė administracija arba pagrindinė veiklos vieta yra Bendrijos arba Juodkalnijos teritorijoje. Tačiau, jeigu Bendrijos arba Juodkalnijos teritorijoje yra tik pagal valstybės narės arba atitinkamai Juodkalnijos teisės aktus įsteigtos bendrovės registruota buveinė, tokia bendrovė laikoma Bendrijos arba Juodkalnijos bendrove, jeigu jos veikla yra susieta faktiniais ir nenutrūkstamais ryšiais su vienos iš valstybių narių arba Juodkalnijos ekonomika;

b) „pavaldžioji bendrovė“ – tai bendrovė, kurią faktiškai valdo pirmoji bendrovė;

c) bendrovės „filialas“ – tai juridinio asmens teisių neturinti verslo vieta, kurios pastovumas yra toks, kaip ir pagrindinės organizacijos padalinio, turinti vadovybę ir iš esmės pasirengusi derėtis verslo reikalais su trečiosiomis šalimis taip, kad pastarosios, nors ir žinodamos, kad, prireikus, bus užtikrintas teisinis ryšys su pagrindine organizacija, kurios pagrindinė buveinė yra užsienyje, neprivalo tvarkyti reikalų tiesiogiai su tokia pagrindine organizacija, tačiau gali sudaryti verslo sandorius verslo vietoje – padalinyje;

d) „steigimasis“ reiškia:

   i) piliečių atžvilgiu – teisę imtis ekonominės veiklos kaip savarankiškai dirbantiems asmenims ir steigti įmones, ypač bendroves, kurias jie faktiškai kontroliuoja. Savarankiškai dirbantys ir įmones įsteigę piliečiai neįgyja teisės ieškoti darbo bei dirbti ir jiems nesuteikiama teisė dalyvauti kitos Šalies darbo rinkoje. Šio skyriaus nuostatos netaikomos tiems piliečiams, kurie nėra vien tik savarankiškai dirbantys asmenys;

   ii) Bendrijos arba Juodkalnijos bendrovių atžvilgiu – teisė imtis ekonominės veiklos atitinkamai Juodkalnijoje arba Bendrijoje steigiant pavaldžiąsias bendroves ir filialus;

e) „operacijos“ – tai ūkinės veiklos vykdymas;

f) „ekonominė veikla“ – tai pramoninio, komercinio ir profesinio pobūdžio veikla bei amatininkų veikla;

g) „Bendrijos pilietis“ ir „Juodkalnijos pilietis“ reiškia fizinį asmenį, turintį atitinkamai vienos iš valstybių narių arba Juodkalnijos pilietybę;

h) tarptautinio jūrų transporto atžvilgiu, įskaitant mišraus gabenimo operacijas, kai dalis kelionės maršruto driekiasi jūra, valstybių narių arba Juodkalnijos piliečiams, įsisteigusiems už Bendrijos ir Juodkalnijos ribų, ir už Bendrijos arba Juodkalnijos ribų įsteigtoms laivybos bendrovėms, kurias kontroliuoja valstybės narės arba Juodkalnijos piliečiai, taip pat taikomos į šio skyriaus ir III skyriaus nuostatos, jeigu jų laivai yra įregistruoti toje valstybėje narėje arba atitinkamai Juodkalnijoje pagal atitinkamus jų teisės aktus;

i) „finansinės paslaugos“ reiškia VI priede nurodytą veiklą. Stabilizacijos ir asociacijos taryba gali išplėsti arba iš dalies pakeisti šio priedo taikymo sritį.

53 straipsnis

1. Juodkalnija padeda Bendrijos piliečiams bei bendrovėms pradėti vykdyti veiklą jos teritorijoje. Šiuo tikslu, įsigaliojus šiam Susitarimui, ji taiko:

   i) Bendrijos bendrovių steigimosi Juodkalnijos teritorijoje atžvilgiu – tvarką, kuri nėra mažiau palanki už taikomą nacionalinėms bendrovėms arba bet kurios trečiosios šalies bendrovei, atsižvelgiant į tai, kuri tvarka palankesnė;

   ii) įsisteigusių Bendrijos bendrovių pavaldžiųjų bendrovių ir filialų veiklos Juodkalnijos teritorijoje atžvilgiu – tvarką, kuri nėra mažiau palanki už suteiktą nacionalinėms bendrovėms ir filialams arba bet kurios trečiosios šalies pavaldžiajai bendrovei ir filialui, atsižvelgiant į tai, kuri tvarka palankesnė.

2. Bendrija ir jos valstybės narės, įsigaliojus šiam Susitarimui, taiko:

   i) Juodkalnijos bendrovių steigimosi atžvilgiu – tvarką, kuri nėra mažiau palanki už valstybių narių suteiktą nacionalinėms bendrovėms arba bet kurios trečiosios šalies bendrovei, atsižvelgdamos į tai, kuri tvarka palankesnė;

   ii) jų teritorijoje įsisteigusių Juodkalnijos bendrovių pavaldžiųjų bendrovių ir filialų veiklos atžvilgiu – tvarką, kuri nėra mažiau palanki už valstybių narių suteiktą jų nacionalinėms bendrovėms ir filialams arba jų teritorijoje įsisteigusiai bet kurios trečiosios šalies pavaldžiajai bendrovei ir filialui, atsižvelgdamos į tai, kuri tvarka palankesnė.

3. Šalys nepriima jokių naujų taisyklių arba priemonių, kuriomis kitos Šalies bendrovės būtų diskriminuojamos steigimosi, ar jau įsisteigusios bendrovės – veiklos atžvilgiu, jų teritorijoje, palyginti su nacionalinėmis bendrovėmis.

4. Po ketverių metų nuo šio Susitarimo įsigaliojimo Stabilizacijos ir asociacijos taryba nustato, kaip išplėsti išdėstytąsias nuostatas, kad Bendrijos ir Juodkalnijos piliečiai galėtų įsikurti ir vykdyti ekonominę veiklą kaip savarankiškai dirbantys asmenys.

5. Nepaisant šio straipsnio nuostatų:

   a) įsigaliojus šiam Susitarimui, Bendrijos bendrovių pavaldžiosios bendrovės ir filialai turi teisę Juodkalnijoje naudotis nekilnojamuoju turtu ir jį nuomotis;

   b) įsigaliojus šiam Susitarimui Bendrijos bendrovių pavaldžiosios bendrovės ir filialai taip pat turi teisę įsigyti nekilnojamojo turto ir juo naudotis tokiomis nuosavybės teisėmis, kokias turi Juodkalnijos bendrovės, o viešųjų gėrybių ir (arba) bendrojo intereso gėrybių atžvilgiu jos turi tokias pat teises kaip Juodkalnijos bendrovės, jeigu šios teisės reikalingos ekonominei veiklai, dėl kurios jos įsisteigusios, vykdyti.

54 straipsnis

1. Pagal 56 straipsnio nuostatas, išskyrus VI priede nustatytas finansines paslaugas, Šalys gali reglamentuoti piliečių ir bendrovių steigimosi bei veiklos tvarką jos teritorijoje, jeigu šiomis taisyklėmis nediskriminuojamos kitų Šalių bendrovės ir piliečiai steigimosi Šalies nacionalinių bendrovių ir piliečių atžvilgiu.

2. Finansinių paslaugų atžvilgiu, nepaisant jokių kitų šio Susitarimo nuostatų, Šaliai nedraudžiama imtis atsargumo priemonių investuotojų, indėlininkų, draudėjų arba finansinių paslaugų teikėją patikėtiniu paskyrusio asmens apsaugai arba, kad būtų užtikrintas finansų sistemos vientisumas ir stabilumas. Tokios priemonės nenaudojamos siekiant išvengti Šalies įsipareigojimų pagal šį Susitarimą.

3. Jokia Susitarimo nuostata neaiškinama taip, kad Šalies būtų reikalaujama atskleisti informaciją, susijusią su atskirų klientų reikalais ir sąskaitomis, arba valstybės institucijų turimą slaptą arba patentuotą informaciją.

55 straipsnis

1. Nepažeidžiant jokių prieštaraujančių daugiašalės sutarties dėl Europos bendrosios aviacijos erdvės (EBAE) nuostatų, šio skyriaus nuostatos netaikomos oro transporto paslaugoms, vidaus vandens kelių transporto ir jūrų kabotažo paslaugoms.

2. Stabilizacijos ir asociacijos taryba gali teikti rekomendacijas, kaip tobulinti steigimąsi ir veiklą srityse, kurioms taikoma 1 dalis.

56 straipsnis

1. Pagal 53 ir 54 straipsnių nuostatas Šaliai nedraudžiama taikyti tam tikrų taisyklių, reglamentuojančių kitos Šalies bendrovių filialų, kurie nėra įregistruoti pirmos Šalies teritorijoje, steigimąsi ir veiklą jos teritorijoje ir, kurios yra nustatytos dėl teisinių arba techninių tokių filialų skirtumų jos teritorijoje įregistruotų padalinių atžvilgiu arba finansinių paslaugų atžvilgiu – dėl atsargumo.

2. Taikoma tvarka skiriasi tik tiek, kiek būtina dėl šių teisinių arba techninių skirtumų, arba finansinių paslaugų atveju – dėl atsargumo.

57 straipsnis

Kad Bendrijos ir Juodkalnijos piliečiams būtų lengviau verstis reglamentuojama profesine veikla atitinkamai Juodkalnijoje ir Bendrijoje, Stabilizacijos ir asociacijos taryba nagrinėja, kokių priemonių reikia imtis, kad būtų abipusiškai pripažįstama kvalifikacija. Siekdama šio tikslo ji gali imtis visų reikalingų priemonių.

58 straipsnis

1. Bendrijos arba Juodkalnijos bendrovei, įsteigtai atitinkamai Juodkalnijos Respublikos arba Bendrijos teritorijoje, suteikiama teisė pagal įsisteigimo šalyje, atitinkamai Juodkalnijos Respublikos ir Bendrijos teritorijoje, galiojančius teisės aktus įdarbinti arba leisti jos pavaldžiosioms bendrovėms ar filialams įdarbinti darbuotojus, kurie atitinkamai yra valstybių narių arba Juodkalnijos piliečiai, jeigu tokie darbuotojai yra vadovaujantys darbuotojai, kaip nustatyta 2 dalyje, ir jeigu juos įdarbina tik bendrovės, pavaldžiosios bendrovės arba filialai. Tokiems darbuotojams leidimai gyventi ir dirbti išduodami tik tokio įdarbinimo laikotarpiui.

2. Išvardytųjų bendrovių (toliau – organizacijų) vadovaujantys darbuotojai yra toliau nurodytų kategorijų „bendrovės viduje perkeliami asmenys“, kaip nustatyta šios dalies c punkte, jeigu organizacija yra juridinis asmuo ir jeigu tie asmenys joje dirba

arba yra jos partneriai (išskyrus pagrindinius akcininkus) bent metus iki prasidedant tokiam judėjimui:

a) vadovų pareigas organizacijoje einantys asmenys, kurie visų pirma tiesiogiai vadovauja įmonės valdymui ir kurių darbą paprastai prižiūri arba jiems vadovauja direktorių valdyba, įmonės akcininkai ar jų statusą atitinkantys asmenys, įskaitant:

– vadovavimą įmonei arba įmonės skyriui ar padaliniui;

– kitų prižiūrinčių, vadovaujančių darbuotojų arba specialistų darbo priežiūrą ir kontrolę;

– įgaliojimą asmeniškai įdarbinti, atleisti arba rekomenduoti įdarbinti, atleisti arba kitus su personalu susijusius veiksmus;

b) organizacijoje dirbantys asmenys, turintys ypatingų įmonės veiklai, tyrimo įrenginiams, taikomoms technologijoms arba vadovavimui svarbių žinių. Vertinant tokias žinias, be tai įmonei būdingų žinių, gali būti atsižvelgiama į aukšto lygio kvalifikaciją, susijusią su darbo pobūdžiu arba veikla, kuriems reikia specialių techninių žinių, taip pat į priklausymą pripažintai profesijai;

c) „bendrovės viduje perkeliamas asmuo“ – tai fizinis asmuo, dirbantis Šalies teritorijoje esančioje organizacijoje ir laikinai perkeltas užsiimti ekonomine veikla kitos Šalies teritorijoje; susijusi organizacija privalo turėti pagrindinę veiklos vietą Šalies teritorijoje, o perkėlimas turi vykti į tos organizacijos įmonę (pavaldžiąją bendrovę, filialą), faktiškai besiverčiančią panašia ekonomine veikla kitos Šalies teritorijoje.

3. Į Bendrijos arba Juodkalnijos teritoriją įvažiuoti ir laikinai gyventi leidžiama atitinkamai Juodkalnijos ir Bendrijos piliečiams, jeigu šie bendrovių atstovai yra vadovų pareigas einantys darbuotojai, kaip apibrėžta 2 dalies a punkte, dirba bendrovėje ir yra atsakingi už Juodkalnijos bendrovės pavaldžiosios bendrovės ar filialo steigimą Bendrijoje arba atitinkamai už Bendrijos bendrovės pavaldžiosios bendrovės ar filialo steigimą Juodkalnijoje, jeigu:

– šių atstovų darbas nesusijęs su tiesioginiu pardavimu arba paslaugų teikimu, ir jie negauna atlyginimo iš šaltinio, kuris yra įsisteigimo priimančios šalies teritorijoje, ir;

– jeigu bendrovės pagrindinė verslo vieta yra ne Bendrijos arba atitinkamai Juodkalnijos teritorijoje ir valstybėje narėje arba atitinkamai Juodkalnijoje nėra kito atstovo, biuro, filialo arba pavaldžiosios bendrovės.

III SKYRIUS
PASLAUGŲ TEIKIMAS

59 straipsnis

1. Pagal šias nuostatas Bendrija ir Juodkalnija įsipareigoja imtis reikiamų veiksmų, kad palaipsniui sudarytų paslaugų teikimo galimybes Bendrijos arba Juodkalnijos bendrovėms ar Bendrijos arba Juodkalnijos piliečiams, įsisteigusiems kitoje Šalyje nei ta, kurioje gyvenančiam asmeniui jos yra skirtos.

2. Vykstant 1 dalyje nurodytam liberalizavimo procesui, Šalys leidžia laikinai judėti paslaugas teikiantiems fiziniams asmenims arba fiziniams asmenims, kuriuos paslaugų teikėjas yra įdarbinęs kaip vadovus, nurodytus 58 straipsnyje, įskaitant fizinius asmenis, kurie yra Bendrijos arba Juodkalnijos bendrovės arba piliečio atstovai ir kurie siekia laikinai atvykti bei derėtis dėl paslaugų pardavimo arba sudaryti paslaugų pardavimo sutartis su tuo paslaugų teikėju, jeigu šie atstovai nevykdys tiesioginio pardavimo plačiajai visuomenei arba neteiks paslaugų patys.

3. Po 4 metų Stabilizacijos ir asociacijos taryba imasi reikalingų priemonių 1 dalies nuostatoms palaipsniui įgyvendinti. Atsižvelgiama į Šalių pažangą derinant teisės aktus.

60 straipsnis

1. Šalys nesiima jokių priemonių ar veiksmų, dėl kurių paslaugų teikimo sąlygos Bendrijos ir Juodkalnijos piliečiams arba bendrovėms, įsisteigusioms kitoje Šalyje nei ta, kurios asmeniui skirtos paslaugos, taptų gerokai griežtesnės, palyginti su padėtimi dieną prieš Susitarimo įsigaliojimą.

2. Jeigu viena Šalis mano, kad po Susitarimo įsigaliojimo kitos Šalies pradėtomis taikyti priemonėmis smarkiai sugriežtinamos paslaugų tiekimo sąlygos, palyginti su padėtimi Susitarimo įsigaliojimo dieną, ta Šalis gali prašyti kitos Šalies pradėti konsultacijas.

61 straipsnis

Transporto paslaugų Bendrijoje ir Juodkalnijoje teikimo atžvilgiu taikomos šios nuostatos:

1. Sausumos transporto atžvilgiu – 4 protokole išdėstytos Šalių santykiams taikytinos taisyklės, visų pirma siekiant užtikrinti neribotą tranzitą keliais per Juodkalniją ir Bendriją kaip vieną visumą, veiksmingą nediskriminavimo principo taikymą bei laipsnišką Juodkalnijos ir Bendrijos transporto teisės aktų derinimą.

2. Tarptautinio jūrų transporto atžvilgiu Šalys įsipareigoja veiksmingai taikyti komerciniais pagrindais grindžiamą neriboto patekimo į tarptautines jūrų rinkas ir neriboto dalyvavimo prekyboje principą, laikytis tarptautiniais ir Europos įsipareigojimais nustatytų saugos, saugumo ir aplinkosaugos standartų.

Šalys patvirtina įsipareigojimą laikytis laisvos konkurencijos principo – svarbiausio tarptautinio jūrų transporto srityje.

3. Taikydamos 2 dalyje nustatytus principus, Šalys:

   a) į būsimus dvišalius susitarimus su trečiosiomis šalimis neįtraukia krovinio pasidalijimo sąlygų;

   b) įsigaliojus šiam Susitarimui, panaikina visas vienašales priemones bei administracines, technines ir kitas kliūtis, galinčias turėti ribojamąjį arba diskriminuojamąjį poveikį laisvam paslaugų teikimui tarptautinio jūrų transporto srityje;

   c) kiekviena Šalis, *inter alia*, kitos Šalies piliečių arba bendrovių eksploatuojamiems laivams taiko ne mažiau palankią tvarką nei ta, kurią taiko savo laivams naudojantis tarptautiniais prekybos uostais, uostų infrastruktūra ir pagalbinėmis jūrų transportu teikiamomis paslaugomis uostuose, taip pat taikant susijusius mokesčius ir rinkliavas, muitinių procedūras ir skiriant krantines bei priemones pakrauti ir iškrauti.

4. Siekiant užtikrinti prie abipusių komercinių poreikių pritaikytą Šalių transporto suderintą vystymąsi ir laipsnišką liberalizavimą, abipusio dalyvavimo oro transporto rinkoje sąlygos nustatomos daugiašaliu susitarimu dėl Europos bendrosios aviacijos erdvės (EBAE).

5. Prieš sudarydamos 4 dalyje nurodytą susitarimą, Šalys netaiko jokių priemonių arba veiksmų, kurie, palyginti su padėtimi iki šio Susitarimo įsigaliojimo, yra labiau ribojantys arba diskriminuojantys.

6. Juodkalnija derina savo teisės aktus, įskaitant administracines, technines ir kitas taisykles, su bet kuriuo metu galiojančiais oro, jūrų, vidaus vandenų ir sausumos transporto srities Bendrijos teisės aktais taip, kad būtų užtikrintas liberalizavimas ir abipusis dalyvavimas Šalių rinkose bei sudarytos palankesnės sąlygos keleivių ir prekių judėjimui.

7. Tuo pat metu, kai daroma bendra pažanga siekiant šio skyriaus tikslų, Stabilizacijos ir asociacijos taryba svarsto būdus, kaip sukurti reikalingas sąlygas oro, sausumos ir vidaus vandenų transporto paslaugų teikimo laisvei padidinti.

IV SKYRIUS
EINAMIEJI MOKĖJIMAI IR KAPITALO JUDĖJIMAS

62 straipsnis

Tarptautinio valiutos fondo susitarimo straipsnių VIII straipsnio nuostatų nustatyta tvarka Šalys įsipareigoja sankcionuoti visus Bendrijos ir Juodkalnijos mokėjimus ir pervedimus laisvai konvertuojama valiuta į mokėjimų balanso einamąją sąskaitą.

63 straipsnis

1. Su mokėjimų balanso kapitalo ir finansine sąskaita susijusių operacijų atžvilgiu, įsigaliojus Susitarimui, Šalys užtikrina laisvą kapitalo judėjimą, susijusį su tiesioginėmis investicijomis į bendroves, kurios yra įsteigtos pagal priimančios šalies įstatymus, ir pagal V antraštinės dalies II skyriaus nuostatas atliekamomis investicijomis, taip pat su šių investicijų likvidavimu arba repatriacija ir bet kokiu iš to gautu pelnu.

2. Su mokėjimų balanso kapitalo ir finansine sąskaita susijusių operacijų atžvilgiu, įsigaliojus Susitarimui, Šalys užtikrina laisvą kapitalo judėjimą, susijusį su komerciniams sandoriams imamais kreditais arba paslaugų teikimu, kuriame dalyvauja vienos iš Šalių gyventojas, ir su ilgesnio nei vienerių metų termino finansinėmis paskolomis ir kreditais.

3. Įsigaliojus šiam susitarimui Juodkalnija taiko nacionalines nuostatas ES piliečiams, perkantiems nekilnojamąjį turtą jos teritorijoje.

4. Įsigaliojus šiam Susitarimui Bendrija ir Juodkalnija taip pat užtikrina laisvą kapitalo, susijusio su investicijų portfeliu ir su trumpesnio nei vienerių metų laikotarpio finansinėmis paskolomis bei kreditais, judėjimą.

5. Nepažeisdamos 1 dalies, Šalys neįveda jokių naujų apribojimų kapitalo judėjimui ir Bendrijos ir Juodkalnijos gyventojų einamiesiems mokėjimams bei negriežtinta galiojančių susitarimų.

6. Nepažeidžiant 62 straipsnio ir šio straipsnio nuostatų, kai, išimtiniais atvejais, dėl kapitalo judėjimo tarp Bendrijos ir Juodkalnijos atsiranda arba gali atsirasti rimtų sunkumų Bendrijoje arba Juodkalnijoje vykdyti valiutų keitimo kurso ar pinigų politiką, atitinkamai Bendrija ir Juodkalnija gali imtis apsaugos priemonių kapitalo judėjimo tarp Bendrijos ir Juodkalnijos atžvilgiu ne ilgesniam kaip 6 mėnesių laikotarpiui, jeigu tokios priemonės yra būtinos.

7. Nė viena iš minėtųjų nuostatų negali būti ribojama Šalių ekonominių operacijų vykdytojų teisė pasinaudoti bet kuriuo palankesniu režimu, kuris gali būti nustatytas bet kokiu vienašaliu arba daugiašaliu susitarimu, kurio Šalys yra šio Susitarimo Šalys.

8. Šalys viena su kita konsultuojasi siekdamos sudaryti palankesnes sąlygas kapitalo judėjimui tarp Bendrijos ir Juodkalnijos, kad būtų skatinama siekti šio Susitarimo tikslų.

64 straipsnis

1. Pirmaisiais metais nuo šio Susitarimo įsigaliojimo Bendrija ir Juodkalnija imasi priemonių, kuriomis sudaromos galimybės kurti reikalingas sąlygas toliau laipsniškai taikyti laisvą kapitalo judėjimą reglamentuojančias Bendrijos taisykles.

2. Iki antrųjų metų nuo šio Susitarimo įsigaliojimo pabaigos Stabilizacijos ir asociacijos taryba nustato būdus, kaip visapusiškai taikyti Juodkalnijoje laisvą kapitalo judėjimą reglamentuojančias Bendrijos taisykles.

V SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

65 straipsnis

1. Šios antraštinės dalies nuostatos taikomos atsižvelgiant į ribojimus, pagrįstus viešosios tvarkos, visuomenės saugumo arba visuomenės sveikatos sumetimais.

2. Jos netaikomos veiklai, kuri Šalių teritorijoje, net ir retai, yra susijusi su valstybės institucijų veiksmais.

66 straipsnis

Siekiant šios antraštinės dalies tikslų, jokia šio Susitarimo nuostata Šalims neužkertamas kelias taikyti savo įstatymus ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius fizinių asmenų įvažiavimą, gyvenimą, užimtumą, darbo sąlygas, įsisteigimą ir paslaugų teikimą, visų pirma susijusius su leidimo gyventi suteikimu, tęsimu arba atsisakymu jį suteikti, jeigu Šalys jų netaiko taip, kad jais būtų panaikinti arba sumenkinti privalumai, kuriuos kuri nors Šalis įgyja pagal konkrečią šio Susitarimo nuostatą. Šia nuostata nepažeidžiamas 65 straipsnio taikymas.

67 straipsnis

Šios antraštinės dalies nuostatos taip pat taikomos bendrovėms, kurias bendrai kontroliuoja ir išimtinai valdo Juodkalnijos ir Bendrijos bendrovės arba piliečiai.

68 straipsnis

1. Pagal šios antraštinės dalies nuostatas suteikiamas didžiausio palankumo statusas netaikomas mokesčių lengvatoms, kurias Šalys teikia arba teiks ateityje, remdamosi dvigubo apmokestinimo vengimo susitarimais arba kitais mokesčių susitarimais.

2. Jokia šios antraštinės dalies nuostata neaiškinama taip, kad Šalims būtų užkertamas kelias priimti arba įgyvendinti bet kokias priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią vengti arba nemokėti mokesčių remiantis dvigubo apmokestinimo vengimo susitarimų ir kitų mokesčių susitarimų nuostatomis arba vietiniais mokesčių teisės aktais.

3. Jokia šios antraštinės dalies nuostata neaiškinama taip, kad valstybėms narėms arba Juodkalnijai būtų draudžiama, taikant atitinkamas mokesčių teisės aktų nuostatas, išskirti mokesčių mokėtojus, kurių padėtis skiriasi, ypač jų gyvenamosios vietos atžvilgiu.

69 straipsnis

1. Šalys, siekdamos mokėjimų balanso, stengiasi, kai įmanoma, išvengti ribojančių priemonių, įskaitant su importu susijusių ribojančių priemonių. Tokias priemones tvirtinanti Šalis kiek įmanoma greičiau kitai Šaliai pateikia jų panaikinimo tvarkaraštį.

2. Jeigu viena ar daugiau valstybių narių arba Juodkalnija susiduria su dideliais mokėjimų balanso sunkumais arba jeigu tokie sunkumai neišvengiamai gresia, Bendrija ir Juodkalnija gali pagal PPO susitarime nustatytas sąlygas priimti ribojamąsias priemones, įskaitant priemones importo atžvilgiu, kurios taikomos ribotą laiką ir negali viršyti mokėjimų balanso padėčiai ištaisyti reikalingų būtiniausių priemonių. Bendrija ir Juodkalnija nedelsdamos informuoja kitą Šalį.

3. Jokios ribojamosios priemonės netaikomos su investicijomis susijusiems pervedimams ir ypač investuotų ar perinvestuotų sumų repatriacijai ir jokioms iš to gautoms pajamoms.

70 straipsnis

Šios antraštinės dalies nuostatos bus palaipsniui atnaujinamos, ypač atsižvelgiant į Bendrojo susitarimo dėl prekybos paslaugomis (GATS) V straipsnio reikalavimus.

71 straipsnis

Šio Susitarimo nuostatomis nė vienai Šaliai neužkertamas kelias taikyti bet kokias būtinas priemones siekiant išvengti, kad jos taikomos priemonės dėl trečiųjų šalių patekimo į jos rinką nebūtų apeitos pasinaudojant šio Susitarimo nuostatomis.

VI ANTRAŠTINĖ DALIS
TEISĖS AKTŲ DERINIMAS, TEISĖSAUGA IR KONKURENCIJOS TAISYKLĖS

72 straipsnis

1. Šalys pripažįsta, kad dabartinius Juodkalnijos teisės aktus būtina derinti prie Bendrijos teisės aktų ir veiksmingai juos įgyvendinti. Juodkalnija siekia užtikrinti, kad dabartiniai ir būsimi teisės aktai palaipsniui būtų suderinti su Bendrijos *acquis*. Juodkalnija užtikrins, kad dabartiniai ir būsimi teisės aktai būtų tinkamai įgyvendinami ir taikomi.

2. Šis derinimas prasidės Susitarimo pasirašymo dieną ir bus palaipsniui plečiamas į visas šiame Susitarime nurodytas Bendrijos *acquis* sritis iki šio Susitarimo 8 straipsnyje nustatyto pereinamojo laikotarpio pabaigos.

3. Pirmiausia bus derinami fundamentiniai vidaus rinkos *acquis* elementai, įskaitant finansų sektoriaus teisės aktus, teisingumo, laisvės bei saugumo ir su prekyba susijusias sritis. Vėliau Juodkalnija derins likusias *acquis* dalis.

   Derinama bus pagal Europos Bendrijų Komisijos ir Juodkalnijos patvirtintą programą.

4. Susitarime su Europos Bendrijų Komisija Juodkalnija taip pat nustatys teisės aktų derinimo įgyvendinimo priežiūros priemones ir kokių bus imamasi teisėsaugos veiksmų.

73 straipsnis
Konkurencija ir kitos ekonominės nuostatos

1. Toliau minimi aspektai nesuderinami su tinkamu Susitarimo veikimu, jeigu jie gali daryti poveikį Bendrijos ir Juodkalnijos tarpusavio prekybai:

   i) visi įmonių susitarimai, įmonių asociacijų sprendimai ir įmonių suderinti veiksmai, kurių tikslas arba padarinys yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas;

   ii) vienos arba kelių įmonių piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi Bendrijos arba Juodkalnijos teritorijoje ar didžiojoje jų dalyje;

   iii) tam tikroms įmonėms arba tam tikriems produktams bet kokia valstybės teikiama pagalba, iškreipianti arba galinti iškreipti konkurenciją.

2. Bet kokie šiam straipsniui prieštaraujantys veiksmai vertinami remiantis kriterijais, išplaukiančiais iš Bendrijoje taikomų konkurencijos taisyklių, visų pirma iš Europos bendrijos steigimo sutarties 81, 82, 86 ir 87 straipsnių ir Bendrijos institucijų priimtų aiškinamųjų dokumentų.

3. Šalys užtikrina, kad nepriklausomai veikiančiai valstybės institucijai būtų suteiktos galios, kurios būtinos įgyvendinant šio straipsnio 1 dalies i ir ii punktus privačių ir valstybės įmonių bei įmonių, kurioms suteiktos specialios teisės, atžvilgiu.

4. Juodkalnija įsteigia nepriklausomai veikiančią instituciją, kuriai 1 metams nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos suteikiamos šio straipsnio 1 dalies iii punktui įgyvendinti būtinos galios. Ši institucija, *inter alia*, turi įgaliojimus tvirtinti valstybės pagalbos planus bei individualios pagalbos subsidijas pagal šio straipsnio 2 dalį ir reikalauti grąžinti neteisėtai suteiktą valstybės pagalbą.

5. Bendrija ir Juodkalnija užtikrina valstybės pagalbos skaidrumą, *inter alia*, pateikdama kitoms Šalims reguliarią metinę ataskaitą arba lygiavertį dokumentą pagal Bendrijos valstybės pagalbos apžvalgos teikimo taisykles ir metodiką. Vienos Šalies prašymu kita Šalis pateikia informaciją apie atskirus valstybės pagalbos atvejus.

6. Prieš įsteigdama 4 dalyje nurodytą instituciją, Juodkalnija sudaro išsamų valstybės pagalbos schemų registrą ir tas pagalbos schemas suderina pagal šio straipsnio 2 dalyje nurodytus kriterijus ne vėliau kaip per 4 metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo.

7. a) Taikydamos 1 dalies iii punkto nuostatas, Šalys susitaria, kad per pirmus 5 metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo bet kokia Juodkalnijos suteikta valstybės pagalba yra vertinama atsižvelgiant į tai, kad Juodkalnija laikoma regionu, identišku Europos bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio 3 dalies a punkte nurodytiems regionams.

b) Per 4 metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo Juodkalnija teikia Europos Bendrijų Komisijai NUTS II lygiu suderintus duomenis apie vienam gyventojui tenkančią BVP dalį. 4 dalyje nurodyta institucija ir Europos Bendrijų Komisija kartu vertina, ar Juodkalnijos regionai atitinka pagalbos skyrimo reikalavimus ir didžiausią jiems skiriamos pagalbos intensyvumą, siekdamos sudaryti regioninės pagalbos žemėlapį pagal atitinkamas Bendrijos gaires.

8. Atitinkamai 5 protokole nustatomos plieno pramonės valstybės pagalbos taisyklės. Šiame protokole nustatytos taisyklės taikomos tuo atveju, jeigu plieno pramonei teikiama restruktūrizavimo pagalba. Jame būtų pabrėžiamas tokios pagalbos išskirtinis pobūdis ir tai, kad ši pagalba galėtų būti teikiama ribotą laiką ir būtų susijusi su pajėgumų mažinimu, laikantis ekonominio pagrįstumo programų.

9. IV antraštinės dalies II skyriuje nurodytų produktų atžvilgiu:

- 1 dalies iii punktas netaikomas;

- bet kokie 1 dalies i punktui prieštaraujantys veiksmai vertinami pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 36 ir 37 straipsnių pagrindu Bendrijos nustatytus kriterijus ir šiuo pagrindu priimtus konkrečius Bendrijos dokumentus.

10. Jeigu viena Šalių mano, kad konkretūs veiksmai yra nesuderinami su šio straipsnio 1 dalies nuostatomis, ji gali imtis atitinkamų priemonių po konsultacijų Stabilizacijos ir asociacijos taryboje arba po trisdešimties darbo dienų nuo konsultacijos prašymo pateikimo dienos.
Jokia šio straipsnio nuostata nepažeidžiama ir niekaip kitaip neribojama Bendrijos arba Juodkalnijos teisė imtis antidempingo arba kompensacinių priemonių pagal atitinkamus 1994 m. Bendrojo muitų tarifų ir prekybos susitarimo straipsnius ir PPO susitarimą dėl subsidijų ir kompensacinių priemonių ir pagal atitinkamus vidaus teisės aktus.

74 straipsnis
Valstybinės įmonės

Iki trečiųjų šio Susitarimo galiojimo metų pabaigos valstybės įmonėms ir įmonėms, kurioms buvo suteiktos specialios išimtinės teisės, Juodkalnija taiko Europos bendrijos steigimo sutartyje, visų pirma 86 straipsnyje, nustatytus principus.

Pereinamuoju laikotarpiu valstybės įmonėms suteiktos specialios teisės nesuteikia galimybės taikyti kiekybinius apribojimus arba lygiaverčio poveikio priemones importui iš Bendrijos į Juodkalniją.

75 straipsnis
Intelektinė, pramoninė ir komercinė nuosavybė

1. Pagal šio straipsnio ir VII priedo nuostatas Šalys patvirtina, kad joms svarbu užtikrinti tinkamą ir veiksmingą intelektinės, pramoninės ir komercinės nuosavybės teisių apsaugą bei taikymą.

2. Įsigaliojus šiam Susitarimui, Šalys suteikia viena kitos bendrovėms ir piliečiams ne mažiau palankų intelektinės, pramoninės ir komercinės nuosavybės pripažinimo ir apsaugos režimą nei tas, kurį pagal dvišalius susitarimus jos suteikė bet kuriai trečiajai šaliai.

3. Juodkalnija imasi būtinų priemonių, kad ne vėliau nei per penkerius metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo užtikrintų panašų į Bendrijoje pasiektą intelektinės, pramoninės ir komercinės nuosavybės teisių apsaugos lygį ir veiksmingas tokių teisių įgyvendinimo priemones.

4. Juodkalnija įsipareigoja per pirmiau minėtą laikotarpį prisijungti prie VII priede išvardytų daugiašalių konvencijų dėl intelektinės, pramoninės ir komercinės nuosavybės teisių. Stabilizacijos ir asociacijos taryba gali nuspręsti įpareigoti Juodkalniją prisijungti prie konkrečių šios srities daugiašalių konvencijų.

5. Jeigu intelektinės, pramoninės ir komercinės nuosavybės srityje kyla problemų, apsunkinančių prekybos sąlygas, bet kurios iš Šalių prašymu jos skubiai perduodamos spręsti Stabilizacijos ir asociacijos tarybai, siekiant abiem Šalims priimtino sprendimo.

76 straipsnis
Viešieji pirkimai

1. Bendrija ir Juodkalnija mano, kad jų siektinas tikslas – sudaryti viešąsias sutartis remiantis nediskriminavimo ir savitarpiškumo principais, ypač atsižvelgiant į PPO taisykles.

2. Įsigaliojus šiam Susitarimui, įsisteigusioms arba neįsisteigusioms Bendrijoje Juodkalnijos bendrovėms suteikiama teisė dalyvauti sutarčių sudarymo procedūrose Bendrijoje pagal Bendrijos viešųjų pirkimų taisykles ne mažiau palankia tvarka nei ta, kuri taikoma Bendrijos bendrovėms.

   Pirmesnės nuostatos taip pat bus taikomos komunalinių paslaugų sektoriaus sutartims, kai Juodkalnijos vyriausybė priims teisės aktus, į kuriuos bus perkeltos šios srities Bendrijos taisyklės. Bendrija periodiškai tikrina, ar Juodkalnija tikrai priėmė tokius teisės aktus.

3. Nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos pagal V antraštinės dalies II skyriaus nuostatas Juodkalnijoje įsisteigusioms Bendrijos bendrovėms suteikiama teisė dalyvauti sutarčių sudarymo procedūrose ne mažiau palankia tvarka nei ta, kuri taikoma Juodkalnijos bendrovėms.

4. Įsigaliojus šiam Susitarimui, neįsisteigusioms Juodkalnijoje Bendrijos bendrovėms suteikiama teisė dalyvauti sutarčių sudarymo procedūrose Juodkalnijoje ne mažiau palankia tvarka nei ta, kuri taikoma Juodkalnijos bendrovėms.

5. Stabilizacijos ir asociacijos taryba periodiškai tikrina, ar Juodkalnija gali visoms Bendrijos bendrovėms suteikti teisę dalyvauti sutarčių sudarymo procedūrose Juodkalnijoje. Juodkalnija kasmet praneša Stabilizacijos ir asociacijos tarybai apie priemones, kurių buvo imtasi siekiant padidinti skaidrumą ir nustatyti veiksmingą viešųjų pirkimų srityje priimtų sprendimų teisminę peržiūrą.

6. Steigimosi, veiklos, paslaugų teikimo Bendrijoje ir Juodkalnijoje bei viešąsias sutartis vykdančių darbuotojų judėjimo ir įdarbinimo atžvilgiu taikomos 49–64 straipsnių nuostatos.

77 straipsnis
Standartizacija, metrologija, akreditavimas ir atitikties vertinimas

1. Juodkalnija imasi būtinų priemonių, kad teisės aktai būtų laipsniškai derinami su Bendrijos techniniais reglamentais ir Europos standartizacijos, metrologijos, akreditavimo ir atitikties vertinimo procedūromis.

2. Tuo tikslu Šalys siekia:

   – skatinti naudoti Bendrijos techninius reglamentus, Europos standartus ir atitikties vertinimo tvarką;

   – numatyti pagalbą kokybiškos infrastruktūros plėtrai skatinti standartizacijos, metrologijos, akreditavimo ir atitikties vertinimo srityse;

   – skatinti Juodkalniją dalyvauti su standartizacijos, atitikties vertinimo, metrologijos ir panašiomis sritimis susijusių organizacijų veikloje (pvz., CEN, CENELEC, ETSI, EA, WELMEC, EUROMET ir t. t.);

   – jeigu reikia, sudaryti Atitikties vertinimo ir pramonės produktų pripažinimo susitarimą, kai Juodkalnijos teisės aktų sistema ir taikoma tvarka bus pakankamai suderinta su Bendrijos atitinkamomis sritimis ir bus atitinkamos profesinės patirties.

78 straipsnis
Vartotojų apsauga

Šalys bendradarbiauja siekdamos suderinti Juodkalnijos ir Bendrijos vartotojų apsaugos standartus. Veiksminga vartotojų apsauga yra reikalinga sklandžiam rinkos ekonomikos veikimui užtikrinti, ši apsauga priklausys nuo administracinės infrastruktūros, kuria siekiama užtikrinti rinkos priežiūrą ir teisės aktų taikymą šioje srityje, kūrimo.

Todėl atsižvelgdamos į bendruosius interesus Šalys skatina ir užtikrina:

   – aktyvios vartotojų apsaugos politiką pagal Bendrijos teisę, įskaitant nepriklausomų organizacijų plėtros ir teikiamos informacijos skatinimą;

   – Juodkalnijos teisės aktų dėl vartotojų apsaugos derinimą su galiojančiais Bendrijos teisės aktais;

   – veiksmingą vartotojų teisinę apsaugą siekiant pagerinti vartojimo prekių kokybę ir išlaikyti tinkamus saugos standartus;

   – kad kompetentingos institucijos prižiūrėtų, kaip laikomasi taisyklių ir kad kilus ginčui būtų suteikta teisė kreiptis į teisėsaugos institucijas;

   – keitimąsi informacija apie pavojingus produktus.

79 straipsnis
Darbo sąlygos ir lygios galimybės

Juodkalnija laipsniškai derina savo teisės aktus su Bendrijos teisės aktais darbo sąlygų srityje, ypač darbuotojų sveikatos ir saugos bei lygių galimybių srityse.

VII ANTRAŠTINĖ DALIS
TEISINGUMAS, LAISVĖ IR SAUGUMAS

80 straipsnis
Institucijų stiprinimas ir teisinė valstybė

Bendradarbiaudamos teisingumo, laisvės ir saugumo srityse, Šalys ypatingą dėmesį skiria teisinės valstybės principams konsoliduoti ir institucijoms stiprinti visų lygių administracinėse srityse apskritai, bet visų pirma teisėsaugos ir teisingumo administravimo srityse. Bendradarbiavimu bus ypač siekiama stiprinti teismų nepriklausomumą ir didinti jų veiksmingumą, gerinti policijos ir kitų teisėsaugos institucijų veiklą, teikti tinkamą mokymą ir kovoti su korupcija bei organizuotu nusikalstamumu.

81 straipsnis
Asmens duomenų apsauga

Įsigaliojus šiam Susitarimui, Juodkalnija derins asmens duomenų apsaugos teisės aktus su Bendrijos teise ir kitais Europos bei tarptautiniais teisės aktais dėl privatumo. Juodkalnija įsteigs vieną arba daugiau pakankamai darbuotojų ir finansinių išteklių turinčias nepriklausomas priežiūros institucijas, kurios veiksmingai stebės ir užtikrins nacionalinių asmens duomenų apsaugos teisės aktų taikymą. Šalys bendradarbiaus siekdamos šio tikslo.

82 straipsnis
Vizos, sienų valdymas, prieglobstis ir migracija

Šalys bendradarbiauja vizų, sienų valdymo, prieglobsčio ir migracijos srityse ir nustato bendradarbiavimo, taip pat regionų lygmeniu, šiose srityse pagrindą, atsižvelgdamos ir atitinkamai visapusiškai pasinaudodamos kitomis šios srities iniciatyvomis.

Bendradarbiavimas išvardytais klausimais bus grindžiamas abipusėmis Šalių konsultacijoms bei nuodugniu derinimu ir turėtų apimti techninės bei administracinės pagalbos teikimą:

– kad būtų keičiamasi informacija apie teisės aktus ir praktiką;

– teisės aktams rengti;

– institucijų veiksmingumui skatinti;

– darbuotojams mokyti;

– kelionės dokumentų saugumui užtikrinti ir suklastotiems dokumentams aptikti;

– sienų valdymui.

Bendradarbiaujant didžiausias dėmesys bus skiriamas:

– prieglobsčio srityje – nacionaliniams teisės aktams įgyvendinti, siekiant atitikties 1951 m. Ženevos konvencijai ir 1967 m. Niujorko protokolui, ir taip užtikrinti negrąžinimo principo laikymąsi ir kitas prieglobsčio prašančių asmenų bei pabėgėlių teises;

– legalios migracijos srityje taisyklėms dėl leidimo įvažiuoti į šalį ir įleistų asmenų teisėms ir statusui. Migracijos srityje šalys sutaria taikyti vienodas sąlygas kitų šalių piliečiams, kurie teisėtai gyvena jų teritorijose, ir skatinti integracijos politiką, kuria būtų siekiama vienodų minėtų asmenų ir tų šalių piliečių teisių ir įpareigojimų.

83 straipsnis
Neteisėtos imigracijos prevencija ir kontrolė; readmisija

Šalys bendradarbiauja siekdamos užkirsti kelią neteisėtai imigracijai ir ją kontroliuoti. Šiuo tikslu Juodkalnija ir valstybės narės susitaria susigrąžinti visus nelegaliai kitos šalies teritorijoje gyvenančius savo piliečius; Šalys taip pat susitaria [sudaryti] ir visiškai įgyvendinti readmisijos susitarimą, įskaitant įsipareigojimą susigrąžinti kitų šalių piliečius ir asmenis be pilietybės.

Valstybės narės ir Juodkalnija savo piliečiams išduoda tinkamus tapatybės dokumentus ir jiems suteikia būtinas administracines priemones šiam tikslui įgyvendinti.

Europos bendrijos ir Juodkalnijos susitarime dėl be leidimo gyvenančių asmenų readmisijos nustatyta konkreti piliečių, trečiųjų šalių piliečių ir asmenų be pilietybės readmisijos tvarka.

Juodkalnija sutinka sudaryti readmisijos susitarimus su stabilizacijos ir asociacijos procese dalyvaujančiomis šalimis ir įsipareigoja imtis visų reikalingų priemonių lanksčiam ir greitam visų šiame straipsnyje nurodytų readmisijos susitarimų įgyvendinimui užtikrinti.

Stabilizacijos ir asociacijos taryba nustato kitas bendras priemones, kurių būtų galima imtis siekiant nelegalios migracijos, įskaitant prekybą žmonėmis ir nelegalios migracijos tinklus, prevencijos ir kontrolės.

84 straipsnis
Pinigų plovimas ir terorizmo finansavimas

1. Šalys bendradarbiauja siekdamos užkirsti kelią naudoti jų finansų sistemas pinigams, gautiems iš nusikalstamos veiklos apskritai ir ypač iš nusikaltimų, susijusių su narkotikais, plauti bei terorizmui finansuoti.

2. Bendradarbiavimas šioje srityje gali apimti administracinę ir techninę pagalbą, kuria skatinamas Bendrijos ir šioje srityje veikiančių tarptautinių organizacijų, ypač Finansinių veiksmų darbo grupės (FATF), priimtiems teisės aktams lygiaverčių reglamentų ir kovos su pinigų plovimu bei terorizmo finansavimu standartų ir priemonių įgyvendinimas bei sklandus veikimas.

85 straipsnis
Bendradarbiavimas draudžiamų narkotikų srityje

1. Neperžengdamos savo įgaliojimų ir kompetencijos ribų, Šalys bendradarbiauja siekdamos sukurti visapusišką, suderintą narkotikų klausimų sprendimo planą. Kovos su narkotikais politika ir veiksmais siekiama stiprinti kovos su neteisėtais narkotikais struktūras, mažinti narkotikų tiekimą, prekybą ir neteisėtų narkotikų paklausą, spręsti dėl piktnaudžiavimo narkotikais iškilusias sveikatos ir socialines pasekmes ir veiksmingiau kontroliuoti prekursorius.

2. Šalys susitaria dėl būtinų bendradarbiavimo būdų šiems tikslams pasiekti. Veiksmai grindžiami ES kovos su narkotikais strategijos bendraisiais principais.

86 straipsnis
Kova su organizuotu nusikalstamumu ir kita neteisėta veikla bei jų prevencija

Šalys bendradarbiauja šiose kovos su organizuota ar kitokia nusikalstama bei neteisėta veikla ir jos prevencijos srityse:

– neteisėto žmonių gabenimo ir prekybos žmonėmis;

– neteisėtos ekonominės veiklos, ypač mokėjimo grynaisiais ir negrynaisiais pinigais priemonių klastojimo, neteisėtų sandorių dėl pramoninių atliekų, radioaktyviųjų medžiagų ir sandorių dėl neteisėtų, padirbtų arba piratinių produktų;

– korupcijos privačiajame ir viešajame sektoriuose, ypač susijusios su neskaidriu administraciniu valdymu;

– mokestinio sukčiavimo;

– tapatybės vagystės;

– neteisėtos prekybos narkotikais ir psichotropinėmis medžiagomis;

– neteisėtos prekybos ginklais;

– dokumentų klastojimo;

– kontrabandos ir neteisėtos prekybos prekėmis, įskaitant automobilius;

– elektroninių nusikaltimų.

Valiutos klastojimo klausimu Juodkalnija glaudžiai bendradarbiauja su Europos bendrija kovodama su banknotų ir monetų klastojimu, stabdydama ir bausdama banknotų ir monetų klastojimą, kuris gali būti vykdomas jos teritorijoje. Prevencijos klausimu Juodkalnija sieks nustatyti įgyvendinimo priemones, lygiavertes nustatytosioms atitinkamuose Bendrijos teisės aktuose, ir laikysis visų tarptautinių konvencijų, susijusių su šia teisės sritimi. Mainais Juodkalnija gaus Bendrijos paramą, pagalbą ir mokymus, susijusius su apsauga nuo valiutos klastojimo.

Bus skatinamas regionų bendradarbiavimas ir pripažintų tarptautinių standartų laikymasis kovos su organizuotu nusikalstamumu srityje.

87 straipsnis
Kova su terorizmu

Siekdamos užkirsti kelią teroro aktams bei jų finansavimui ir juos sustabdyti, Šalys susitaria, laikydamosi tarptautinių konvencijų, kurių šalys jos yra, ir atitinkamų įstatymų bei kitų teisės aktų, bendradarbiauti:

– visapusiškai įgyvendindamos Saugumo Tarybos rezoliuciją Nr. 1373 (2001) ir kitas atitinkamas JT rezoliucijas, tarptautines konvencijas bei priemones;

– pagal tarptautinę ir nacionalinę teisę keisdamosi informacija apie teroristų grupes ir jų paramos tinklus;

– keisdamosi patirtimi apie kovos su terorizmu priemones ir būdus, technines sritis, mokymą ir apie terorizmo prevenciją.

VIII ANTRAŠTINĖ DALIS
BENDRADARBIAVIMO POLITIKA

88 straipsnis

1. Bendrija ir Juodkalnija glaudžiai bendradarbiauja siekdamos skatinti Juodkalnijos vystymosi ir augimo potencialą. Toks bendradarbiavimas kuo platesniu mastu stiprina esamus ekonominius ryšius ir teikia naudą abiem Šalims.

2. Bus sukurta politika ir kitos priemonės, sudarysiančios sąlygas tvariai Juodkalnijos ekonomikos ir socialinei plėtrai. Įgyvendinant šią politiką, turėtų būti užtikrinama, kad nuo pat pradžios būtų visapusiškai atsižvelgiama į aplinkos klausimus, ir jie būtų suderinti su darnaus socialinio vystymosi reikalavimais.

3. Bendradarbiavimo politika vyksta regionų bendradarbiavimo lygiu. Ypatingas dėmesys turės būti skiriamas priemonėms, galinčioms paskatinti Juodkalnijos ir jos kaimyninių šalių, įskaitant ir valstybes nares, bendradarbiavimą, ir taip prisidėti prie regiono stabilumo. Stabilizacijos ir asociacijos taryba nustato, kurios iš toliau išvardytų politikos krypčių yra prioritetinės, taip pat pačių politikos krypčių prioritetus, laikydamasi Europos partnerystės nuostatų.

89 straipsnis
Ekonomika ir prekybos politika

Bendrija ir Juodkalnija sudaro palankias sąlygas ekonomikos reformų procesui bendradarbiaudamos ir taip gerindamos jų ekonomikos pagrindų, ekonomikos politikos kūrimo ir įgyvendinimo rinkos ekonomikoje supratimą.

Šiuo tikslu Bendrija ir Juodkalnija bendradarbiauja:

– keisdamosi informacija apie makroekonominius rezultatus bei perspektyvas ir apie vystymosi strategijas;

– kartu analizuodamos ekonominius bendrojo intereso klausimus, įskaitant ekonominės politikos formavimą ir jos įgyvendinimo priemones;

– skatindamos platesnį bendradarbiavimą, siekiant paspartinti praktinės patirties gavimą ir galimybę naudotis naujomis technologijomis.

Juodkalnija siekia sukurti veikiančią rinkos ekonomiką ir palaipsniui suderinti savo politikos kryptis su stabilumą skatinančiomis Ekonominės ir pinigų sąjungos politikos kryptimis. Juodkalnijos valdžios institucijų prašymu Bendrija gali teikti paramą, kuria būtų skatinamos Juodkalnijos pastangos siekiant šių tikslų.

Bendradarbiaujant taip pat bus siekiama stiprinti teisinę valstybę verslo srityje, taikant stabilią ir nediskriminavimo principais grindžiamą su prekyba susijusią teisinę sistemą.

Bendradarbiavimas šioje srityje apims keitimąsi informacija apie Europos ekonominės ir pinigų sąjungos principus ir veikimą.

90 straipsnis
Bendradarbiavimas statistikos srityje

Šalių bendradarbiavimas visų pirma sutelkiamas į prioritetines sritis, susijusias su Bendrijos statistikos srities *acquis*, įskaitant ekonomikos, prekybos, pinigų ir finansų sritis. Bendradarbiaujant visų pirma bus siekiama sukurti veiksmingas ir darnias statistikos sistemas, galinčias pateikti patikimus, objektyvius ir tikslius duomenis, reikalingus pereinamajam ir reformų procesui Juodkalnijoje planuoti ir stebėti. Bendradarbiavimas taip pat turėtų sudaryti sąlygas Juodkalnijos statistikos biurui geriau tenkinti savo klientų šalyje (viešojo valdymo ir privačiojo sektoriaus) poreikius. Statistikos sistema turėtų veikti pagal pagrindinius JT nustatytus statistikos principus, Europos statistikos praktikos kodeksą bei Europos statistikos teisės nuostatas ir būti tobulinama, kad atitiktų Bendrijos *acquis*. Šalys visų pirma bendradarbiauja siekdamos užtikrinti asmens duomenų konfidencialumą, laipsniškai didinti duomenų rinkimą ir jų perdavimą Europos statistikos sistemai ir keistis informacija apie metodus, praktinės patirties perteikimą ir mokymą.

91 straipsnis
Bankininkystė, draudimas ir kitos finansinės paslaugos

Juodkalnijos ir Bendrijos bendradarbiavimas visų pirma sutelkiamas į prioritetines sritis, susijusias su Bendrijos bankininkystės, draudimo ir kitų finansinių paslaugų sričių *acquis*. Šalys bendradarbiaus siekdamos Juodkalnijoje sukurti ir plėtoti tinkamą bankininkystės, draudimo ir finansinių paslaugų sektorių skatinimo pagrindą, pagrįstą sąžiningos konkurencijos praktika, ir užtikrindamos būtinas vienodas sąlygas.

92 straipsnis
Bendradarbiavimas vidaus kontrolės ir išorės audito srityse

Šalių bendradarbiavimas visų pirma sutelkiamas į prioritetines sritis, susijusias su Bendrijos viešosios vidaus finansų kontrolės (VVFK) ir išorės audito sričių *acquis*. Šalys visų pirma bendradarbiaus siekdamos Juodkalnijoje sukurti (plėtojant ir priimant atitinkamus teisės aktus) skaidrią, veiksmingą ir ekonomišką VVFK, įskaitant finansų valdymą ir kontrolę bei funkciškai nepriklausomą vidaus auditą, ir nepriklausomo išorės audito sistemas pagal tarptautiniu lygiu patvirtintus standartus ir metodiką bei geriausią ES praktiką. Bendradarbiavimas taip pat sutelkiamas į Juodkalnijos aukščiausiosios audito institucijos gebėjimų ugdymą. Siekiant koordinuoti ir suderinti atsakomybę, susijusią su pirmiau minėtais reikalavimais, bendradarbiavimo tikslas taip pat turėtų būti – centrinius derinimo padalinių, veikiančių finansų valdymo, kontrolės ir vidaus audito srityse, kūrimas ir stiprinimas.

93 straipsnis
Investicijų skatinimas ir apsauga

Šalių bendradarbiavimu investicijų skatinimo ir apsaugos srityje, laikantis atitinkamų jų kompetencijos ribų, siekiama kurti palankias sąlygas privačioms vidaus ir užsienio investicijoms, kurios yra svarbiausia priemonė Juodkalnijos ekonomikai ir pramonei atgaivinti. Bendradarbiaujant ypač siekiama, kad Juodkalnija pagerintų teisinę sistemą, kuria būtų skatinamos ir saugomos investicijos.

94 straipsnis
Bendradarbiavimas pramonės srityje

Bendradarbiaujant siekiama skatinti Juodkalnijos pramonės ir atskirų sektorių modernizavimą ir restruktūrizavimą. Taip pat apimamas pramoninis ekonominės veiklos vykdytojų bendradarbiavimas, siekiant stiprinti privatųjį sektorių sąlygomis, užtikrinančiomis saugią aplinką.

Bendradarbiavimo pramonės srityje iniciatyvos bus rengiamos remiantis abiejų Šalių nustatytais prioritetais. Jomis bus atsižvelgiama į regioninius pramonės plėtros aspektus, prireikus skatinant tarpvalstybinę partnerystę. Iniciatyvomis turėtų būti visų pirma siekiama sukurti tinkamą pagrindą įmonėms, pagerinti valdymą, didinti praktinę patirtį ir skatinti rinkų kūrimą, jų skaidrumą ir verslo aplinkos kūrimą. Ypatingas dėmesys skiriamas veiksmingos eksporto skatinimo veiklos kūrimui Juodkalnijoje.

Bendradarbiaujant bus tinkamai atsižvelgiama į Bendrijos pramonės politikos srities *acquis*.

95 straipsnis
Mažosios ir vidutinės įmonės

Šalių bendradarbiavimo tikslas yra kurti ir stiprinti privačiojo sektoriaus mažąsias ir vidutines įmones (MVĮ), kurti naujas įmones srityse, kuriose yra augimo ir Bendrijos bei Juodkalnijos MVĮ bendradarbiavimo galimybių.

Bendradarbiaujant bus tinkamai atsižvelgiama į prioritetines sritis, susijusias su Bendrijos *acquis* MVĮ srityje, ir į dešimt gairių, įrašytų Europos mažųjų įmonių chartijoje.

96 straipsnis
Turizmas

Šalių bendradarbiavimo turizmo srityje svarbiausias tikslas yra didinti informacijos apie turizmą srautus (tarptautiniais tinklais, per duomenų bankus ir t. t.), skatinti vystyti infrastruktūrą, palankią investicijoms turizmo sektoriuje, ir Juodkalnijos dalyvavimas svarbiose Europos turizmo organizacijose. Taip pat bus siekiama nagrinėti galimybes rengti bendrus veiksmus ir stiprinti turizmo įmonių, ekspertų ir vyriausybių bei jų kompetentingų agentūrų bendradarbiavimą turizmo srityje, ir perteikti praktinę patirtį (rengiant mokymus, mainus, seminarus). Bendradarbiaujant bus tinkamai atsižvelgiama į šio sektoriaus Bendrijos *acquis*.

Bendradarbiavimas gali vykti regionų bendradarbiavimo lygiu.

97 straipsnis
Žemės ūkis ir žemės ūkio pramonės sektorius

Šalių bendradarbiavimas bus vystomas visose prioritetinėse srityse, susijusiose su Bendrijos žemės ūkio srities ir veterinarijos bei fitosanitarijos *acquis*. Bendradarbiaujant bus siekiama modernizuoti ir restruktūrizuoti žemės ūkio ir žemės ūkio pramonės sektorių, visų pirma, pasiekti atitiktį Bendrijos sanitarijos reikalavimams, pagerinti vandens valdymą ir kaimo vystymąsi, vystyti miškų sektorių Juodkalnijoje ir remti laipsnišką Juodkalnijos teisės aktų ir praktikos derinimą su Bendrijos taisyklėmis ir standartais.

98 straipsnis
Žuvininkystė

Šalys tirs galimybę nustatyti abipusiškai naudingas bendrų interesų sritis žuvininkystės sektoriuje. Bendradarbiaujant bus tinkamai atsižvelgiama į prioritetines žuvininkystės sektoriaus sritis, susijusias su Bendrijos *acquis*, įskaitant su Tarptautinės ir regionų žuvininkystės organizacijos nustatytomis žuvininkystės išteklių valdymo ir išsaugojimo taisyklėmis susijusių tarptautinių įsipareigojimų laikymąsi.

99 straipsnis
Muitinė

Šalys bendradarbiauja šioje srityje siekdamos užtikrinti suderinamumą su nuostatomis, kurias reikia priimti prekybos srityje, suderinti Juodkalnijos muitinės sistemą su Bendrijos muitinės sistema ir taip padėti pagrindą pagal Stabilizacijos ir asociacijos susitarimą suplanuotoms liberalizavimo priemonėms bei laipsniškam Juodkalnijos muitinės teisės aktų derinimui su Bendrijos *acquis*.

Bendradarbiaujant bus tinkamai atsižvelgiama į prioritetines sritis, susijusias su Bendrijos muitinės srities *acquis*.

6 protokole nustatytos Šalių abipusės administracinės pagalbos taisyklės muitinės srityje.

100 straipsnis
Mokesčiai

Šalys bendradarbiauja mokesčių srityje, įskaitant priemones, kurių tikslas – toliau reformuoti Juodkalnijos mokesčių sistemą ir pertvarkyti mokesčių administravimą siekiant užtikrinti mokesčių surinkimo veiksmingumą ir kovoti su sukčiavimu mokesčių srityje.

Bendradarbiaujant bus tinkamai atsižvelgiama į prioritetines sritis, susijusias su Bendrijos mokesčių ir kovos su žalinga mokesčių konkurencija sričių *acquis*. Žalinga mokesčių konkurencija bus šalinama vadovaujantis 1997 m. gruodžio 1 d. Tarybos priimtais elgesio kodekso dėl verslo apmokestinimo principais.

Bendradarbiaujant taip pat bus siekiama padidinti skaidrumą, kovoti su korupcija ir, siekiant supaprastinti priemonių, užkertančių kelią sukčiauti mokesčių srityje, išsisukinėti ar vengti juos mokėti, įgyvendinimą, keistis informacija su Europos Sąjungos valstybėmis narėmis. Juodkalnija taip pat sudaro dvišalių susitarimų su valstybėmis narėmis tinklą, vadovaudamasi naujausia atnaujinta Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos pajamų ir kapitalo mokesčių pavyzdine konvencija bei remdamasi Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos pavyzdiniu susitarimu dėl keitimosi informacija mokesčių srityje, jeigu prašančioji valstybė narė prie jų prisijungusi.

101 straipsnis
Bendradarbiavimas socialinėje srityje

Bendradarbiaudamos užimtumo srityje, Šalys daugiausia dėmesio skiria darbo paieškos ir profesinio orientavimo paslaugų modernizavimui, aprūpinimui pagalbinėmis priemonėmis ir vietos plėtros skatinimui tam, kad padėtų restruktūrizuoti pramonės ir darbo rinką. Bendradarbiavimas taip pat apima tokias priemones, kaip tyrimai, ekspertų komandiravimas, informavimo ir mokomoji veikla.

Vykdydamos intensyvesnę ekonomikos reformą ir integraciją, Šalys bendradarbiauja skatindamos Juodkalnijos užimtumo politikos reformą. Bendradarbiaujant taip pat bus siekiama remti Juodkalnijos socialinės apsaugos sistemos pritaikymą prie naujų ekonomikos ir socialinių reikalavimų, tikslinti Juodkalnijos teisės aktus dėl moterų ir vyrų, neįgaliųjų asmenų ir mažumoms priklausančių asmenų darbo sąlygų bei lygių galimybių ir gerinti darbuotojų saugą bei sveikatos apsaugą, atskaitos tašku laikant Bendrijoje nustatytą apsaugos lygį. Juodkalnija užtikrina, kad būtų laikomasi ir veiksmingai įgyvendinamos pagrindinės TDO konvencijos.

Bendradarbiaujant bus tinkamai atsižvelgiama į šios srities Bendrijos *acquis* prioritetines sritis.

102 straipsnis
Švietimas ir mokymas

Šalys bendradarbiauja siekdamos kelti bendrojo ir profesinio mokymo bei lavinimo lygį Juodkalnijoje, įskaitant jaunimo politikos ir jaunimo darbo sritis bei neformalųjį švietimą. Aukštojo mokslo sistemų prioritetas – tarpvyriausybinio Bolonijos proceso metu Bolonijos deklaracijoje nustatytų tikslų siekimas.

Šalys taip pat bendradarbiauja siekdamos užtikrinti visų lygių lavinimosi ir mokymosi galimybes Juodkalnijoje, nediskriminuojant pagal lytį, rasę, etninę kilmę arba religiją.

Atitinkamomis Bendrijos programomis ir priemonėmis bus prisidedama prie Juodkalnijos švietimo ir mokymo sistemų ir veiklos atnaujinimo.

Bendradarbiaujant bus tinkamai atsižvelgiama į šios srities Bendrijos *acquis* prioritetines sritis.

103 straipsnis
Bendradarbiavimas kultūros srityje

Šalys įsipareigoja skatinti bendradarbiavimą kultūros srityje. Šiuo bendradarbiavimu, *inter alia*, siekiama didinti asmenų, bendrijų ir tautų abipusį supratimą ir pagarbą. Šalys taip pat įsipareigoja bendradarbiauti ir skatinti kultūros įvairovę, visų pirma remdamosi UNESCO Konvencija dėl kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo.

104 straipsnis
Bendradarbiavimas garso ir vaizdo pramonės srityje

Šalys bendradarbiauja skatindamos garso ir vaizdo pramonę Europoje bei skatindamos bendrai kurti kino ir televizijos sričių produkciją.

Bendradarbiavimas gali apimti, *inter alia*, žurnalistų ir kitų žiniasklaidos profesionalų mokymo programas bei priemones ir techninę pagalbą viešajai bei privačiajai žiniasklaidai, siekiant stiprinti jos nepriklausomumą, profesionalumą ir ryšius su Europos žiniasklaida.

Juodkalnija derins tarpvalstybinės transliacijos turinio reglamentavimo politikos kryptis su atitinkamomis EB politikos kryptimis ir derins savo teisės aktus su ES *acquis*. Juodkalnija skirs ypatingą dėmesį klausimams, susijusiems su intelektinės nuosavybės teisių į programas ir transliacijas palydovu, kabeliais bei antžeminiais dažniais įsigijimu.

105 straipsnis
Informacinė visuomenė

Bendradarbiavimas vystomas visose srityse, susijusiose su Bendrijos *acquis* informacinės visuomenės atžvilgiu. Daugiausia bus remiamas Juodkalnijos laipsniškas su šiuo sektoriumi susijusios politikos ir teisės aktų derinimas su Bendrijos politika ir teisės aktais.

Šalys taip pat bendradarbiauja siekdamos toliau ugdyti informacinę visuomenę Juodkalnijoje. Bendrieji tikslai – rengti visuomenę skaitmeniniam amžiui, pritraukti investicijas ir užtikrinti tinklų bei paslaugų sąveiką.

106 straipsnis
Elektroniniai ryšių tinklai ir paslaugos

Bendradarbiavimas sutelkiamas visų pirma prioritetinėse srityse, susijusiose su Bendrijos *acquis* šioje srityje.

Šalys visų pirma stiprina bendradarbiavimą elektroninių ryšių tinklų ir elektroninių ryšių paslaugų srityje, siekdamos pagrindinio tikslo – kad po 3 metų nuo šio Susitarimo įsigaliojimo Juodkalnija perimtų Bendrijos *acquis* šiame sektoriuje.

107 straipsnis
Informacija ir ryšiai

Bendrija ir Juodkalnija imasi būtinų priemonių skatinti tarpusavio informacijos mainus. Pirmenybė bus teikiama programoms, kuriomis bus siekiama plačiajai visuomenei skleisti pagrindinę informaciją apie Bendriją, o labiau specializuotą informaciją – profesinėms Juodkalnijos grupėms.

108 straipsnis
Transportas

Šalių bendradarbiavimas sutelkiamas prioritetinėse srityse, susijusiose su Bendrijos transporto srities *acquis*.

Bendradarbiaujant pirmiausia galima siekti pertvarkyti ir atnaujinti Juodkalnijos transporto rūšis, gerinti laisvą keleivių ir prekių judėjimą, didinti galimybes patekti į transporto rinką ir pasinaudoti teikiamomis paslaugomis, įskaitant uostus ir oro uostus. Be to, bendradarbiaujant gali būti remiamas įvairiarūšių infrastruktūrų, susijusių su pagrindiniais transeuropiniais tinklais, vystymas, visų pirma siekiant stiprinti regionų ryšius Pietryčių Europoje laikantis susitarimo memorandumo dėl pagrindinio regioninio transporto tinklo vystymo. Bendradarbiavimo tikslas turėtų būti – siekti Bendrijos veiklos normas atitinkančių normų, plėtoti Juodkalnijos transporto sistemą taip, kad ji atitiktų Bendrijos sistemą ir būtų su ja suderinta, gerinti aplinkos apsaugą transporto srityje.

109 straipsnis
Energetika

Bendradarbiavimas visų pirma sutelkiamas prioritetinėse srityse, susijusiose su Bendrijos *acquis* energetikos srityje. Jis bus paremtas Energijos bendrijos sutartimi ir bus vystomas siekiant laipsniškai integruoti Juodkalniją į Europos energetikos rinkas. Bendradarbiavimas gali vykti šiose srityse:

– energetikos politikos formavimas ir planavimas, įskaitant infrastruktūros modernizavimą, tiekimo gerinimą ir įvairinimą bei palankesnių sąlygų patekti į energetikos rinką sudarymą, įskaitant palankesnes sąlygas tranzitui, perdavimui, paskirstymui ir regioninės svarbos turinčių elektros tinklų sujungimo su kaimyninėmis šalimis rekonstrukciją;

– energijos taupymo, energijos veiksmingumo, atsinaujinančios energijos naudojimo skatinimas ir energijos gamybos bei vartojimo poveikio aplinkai tyrimas;

– pagrindinių energetikos bendrovių restruktūrizavimo sąlygų parengimas ir šio sektoriaus įmonių bendradarbiavimas.

110 straipsnis
Branduolinė sauga

Šalys bendradarbiaus branduolinės saugos ir apsaugos priemonių srityje. Gali būti bendradarbiaujama šiais klausimais:

– Šalių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su radiacine sauga, branduoline sauga ir branduolinių medžiagų apskaita ir kontrole, tobulinimas ir priežiūros institucijų bei jų išteklių stiprinimas;

– valstybių narių arba Euratomo ir Juodkalnijos susitarimų dėl ankstyvojo pranešimo ir keitimosi informacija branduolinių avarijų atvejais ir parengties branduolinėms avarijoms, taip pat, prireikus, bendrais branduolinės saugos klausimais, sudarymo skatinimas;

– civilinė atsakomybė branduolinės energetikos srityje.

111 straipsnis
Aplinka

Siekdamos tvaraus vystymosi, Šalys plėtoja ir stiprina bendradarbiavimą aplinkosaugos srityje vykdydamos gyvybiškai svarbią užduotį – kovoti su aplinkos kokybės blogėjimu ir siekti pagerinti aplinkos būklę.

Visų pirma Šalys bendradarbiauja siekdamos stiprinti administracines struktūras ir procedūras, kad būtų užtikrintas su aplinkos apsauga susijusių klausimų strateginis planavimas ir kad jie būtų koordinuojami tarp susijusių dalyvių ir dėmesys būtų sutelktas į Juodkalnijos teisės aktų derinimą su Bendrijos *acquis*. Bendradarbiaujant didžiausias dėmesys galėtų būti skiriamas rengiant strategijas, skirtas gerokai sumažinti oro ir vandens taršą vietos, regioniniu ir tarpvalstybiniu lygiu, sukurti veiksmingą, švarią, tvarią ir atsinaujinančią energijos gamybos ir naudojimo sistemą bei atlikti poveikio aplinkai ir strateginės aplinkosaugos vertinimą. Ypatingas dėmesys bus skiriamas Kioto protokolo ratifikavimui ir įgyvendinimui.

112 straipsnis
Bendradarbiavimas mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros srityje

Šalys skatina bendradarbiavimą civilinių mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros (MTTP) srityse, remdamosi abipuse nauda bei atsižvelgdamos į turimus išteklius ir į atitinkamas galimybes dalyvauti tam tikrose jų programose, užtikrindamos reikiamą intelektinės, pramoninės ir komercinės nuosavybės teisių (INT) apsaugą.

Bendradarbiaujant bus tinkamai atsižvelgiama į prioritetines sritis, susijusias su Bendrijos mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros *acquis*.

113 straipsnis
Regionų ir vietos vystymasis

Šalys stengsis stiprinti bendradarbiavimą regionų ir vietos vystymosi srityje, siekdamos skatinti ekonomikos raidą ir mažinti regionų skirtumus. Ypatingas dėmesys skiriamas pasienio, tarptautiniam ir regionų bendradarbiavimui.

Bendradarbiaujant bus tinkamai atsižvelgiama į prioritetines sritis, susijusias su Bendrijos regionų vystymo *acquis*.

114 straipsnis
Viešasis administravimas

Bendradarbiavimo tikslas – užtikrinti veiksmingo ir atskaitingo viešojo administravimo raidą Juodkalnijoje, pirmiausia remti teisinės valstybės kūrimą, tinkamą valstybės institucijų darbą visų Juodkalnijos gyventojų naudai ir sklandžią ES ir Juodkalnijos santykių plėtrą.

Bendradarbiaujant šioje srityje didžiausias dėmesys bus skiriamas institucijų kūrimo procesui, įskaitant skaidrios ir nešališkos įdarbinimo tvarkos kūrimą ir įgyvendinimą, žmogiškųjų išteklių valdymą, karjeros galimybes viešųjų paslaugų srityje, tęstinį mokymą ir viešojo administravimo etikos principų skatinimą. Bus bendradarbiaujama visais viešojo administravimo lygmenimis, įskaitant vietos administravimą.

IX ANTRAŠTINĖ DALIS
FINANSINIS BENDRADARBIAVIMAS

115 straipsnis

Siekdama įgyvendinti šio Susitarimo tikslus ir laikydamasi 5, 116 ir 118 straipsnių reikalavimų, Juodkalnija gali gauti Bendrijos finansinę paramą subsidijų ir paskolų forma, įskaitant Europos investicijų banko paskolas. Bendrijos pagalba priklausys nuo tolesnės pažangos įgyvendinant Kopenhagos politinius kriterijus ir nuo konkrečios pažangos įgyvendinant konkrečius Europos partnerystės prioritetus. Taip pat bus atsižvelgiama į stabilizacijos ir asociacijos procese dalyvaujančių šalių metinių peržiūrų rezultatus, visų pirma susijusius su gavėjų įsipareigojimu vykdyti demokratines, ekonomines ir institucines reformas ir kitas Tarybos išvadas, pirmiausiai susijusias su derinimo programų laikymusi. Juodkalnijai teikiama pagalba priklausys nuo nustatytų poreikių, suderintų prioritetų, gebėjimo ją įsisavinti bei grąžinti ir nuo ekonomikos reformos ir pertvarkymo priemonių.

116 straipsnis

Finansinei paramai subsidijų forma taikomos atitinkamame Tarybos reglamente nustatytos veiklos priemonės, vadovaujantis daugiamečiu preliminariu planu ir remiantis metinėmis veiksmų programomis, kurias Bendrija parengia pasikonsultavusi su Juodkalnija.

Finansinė parama gali būti teikiama visiems sektoriams, kuriuose vyksta bendradarbiavimas, ypatingą dėmesį skiriant teisingumui, laisvei ir saugumui, teisės aktų derinimui, ekonomikos vystymui ir aplinkos apsaugai.

117 straipsnis

Juodkalnijos prašymu ir esant ypatingam poreikiui Bendrija, suderinusi su tarptautinėmis finansų institucijomis, gali svarstyti galimybę išimties tvarka suteikti makrofinansinę paramą tam tikromis sąlygomis ir atsižvelgdama į visus turimus finansų išteklius. Ši parama būtų teikiama, jeigu laikomasi Juodkalnijos ir TFV sutarimu patvirtintoje programoje nustatytų sąlygų.

118 straipsnis

Kad turimi ištekliai būtų optimaliai panaudoti, Šalys užtikrina, kad Bendrijos finansavimas būtų glaudžiai suderintas su finansavimu iš kitų šaltinių, pavyzdžiui, valstybių narių, kitų šalių ir tarptautinių finansų institucijų.

Šiuo tikslu Šalys reguliariai keičiasi informacija apie visus paramos šaltinius.

X ANTRAŠTINĖ DALIS
INSTITUCINĖS, BENDROSIOS IR BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

119 straipsnis

Įsteigiama Stabilizacijos ir asociacijos taryba, kuri prižiūri šio Susitarimo taikymą ir įgyvendinimą. Ji posėdžiauja atitinkamu lygiu reguliariai ir kai to reikalauja aplinkybės. Ji nagrinėja visus svarbius klausimus, susijusius su šiuo Susitarimu, ir visus kitus abi Šalis dominančius dvišalius arba tarptautinius klausimus.

120 straipsnis

1. Stabilizacijos ir asociacijos tarybą sudaro Europos Sąjungos Tarybos bei Europos Bendrijų Komisijos nariai ir Juodkalnijos vyriausybės nariai.

2. Stabilizacijos ir asociacijos taryba nustato savo darbo tvarkos taisykles.

3. Stabilizacijos ir asociacijos tarybos nariai gali būti atstovaujami pagal darbo tvarkos taisyklėse nustatytas sąlygas.

4. Stabilizacijos ir asociacijos tarybai pagal jos darbo tvarkos taisyklių nuostatas paeiliui pirmininkauja Europos bendrijos ir Juodkalnijos atstovai.

5. Stabilizacijos ir asociacijos tarybos darbe stebėtojo teisėmis dalyvauja Europos investicijų bankas, kai svarstomi su juo susiję klausimai.

121 straipsnis

Siekiant šio Susitarimo tikslų, Stabilizacijos ir asociacijos taryba įgaliojama priimti Susitarimo taikymo sričiai priklausančius sprendimus šiame Susitarime numatytais atvejais. Sprendimai Šalims yra privalomi, ir jos imasi reikalingų priemonių jiems įgyvendinti. Stabilizacijos ir asociacijos taryba taip pat gali teikti atitinkamas rekomendacijas. Ji priima spendimus ir rekomendacijas Šalių sutarimu.

122 straipsnis

1. Stabilizacijos ir asociacijos tarybai vykdyti pareigas padeda Stabilizacijos ir asociacijos komitetas, kurį sudaro Europos Sąjungos Tarybos bei Europos Bendrijų Komisijos atstovai ir Juodkalnijos Vyriausybės atstovai.

2. Darbo tvarkos taisyklėse Stabilizacijos ir asociacijos taryba nustato Stabilizacijos ir asociacijos komiteto pareigas, įskaitant Stabilizacijos ir asociacijos tarybos posėdžių rengimą, taip pat nustato Komiteto veiklos tvarką.

3. Stabilizacijos ir asociacijos taryba gali deleguoti Stabilizacijos ir asociacijos komitetui bet kuriuos savo įgaliojimus. Šiuo atveju Stabilizacijos ir asociacijos komitetas priima sprendimus pagal 121 straipsnyje nustatytas sąlygas.

123 straipsnis

Stabilizacijos ir asociacijos komitetas gali steigti pakomitečius. Iki pirmųjų šio Susitarimo galiojimo metų pabaigos, Stabilizacijos ir asociacijos komitetas įsteigs reikalingus pakomitečius, kad šis Susitarimas būtų tinkamai įgyvendinamas.

Bus sukurtas pakomitetis, nagrinėsiantis migracijos klausimus.

124 straipsnis

Stabilizacijos ir asociacijos taryba gali nuspręsti įsteigti kitus specialius komitetus arba įstaigas, kurios padėtų vykdyti jos pareigas. Darbo tvarkos taisyklėse Stabilizacijos ir asociacijos taryba nustato tokių komitetų arba įstaigų sandarą bei pareigas, taip pat nustato jų veiklos tvarką.

125 straipsnis

Įsteigiamas Stabilizacijos ir asociacijos parlamentinis komitetas. Jame susitinka ir nuomonėmis keičiasi Juodkalnijos Parlamento ir Europos Parlamento nariai. Jo posėdžiai vyksta paties Komiteto nustatytu periodiškumu.

Stabilizacijos ir asociacijos parlamentinį komitetą sudaro Europos Parlamento ir Juodkalnijos Parlamento nariai.

Stabilizacijos ir asociacijos parlamentinis komitetas nustato savo darbo tvarkos taisykles.

Stabilizacijos ir asociacijos parlamentiniam komitetui pagal jo darbo tvarkos taisyklių nuostatas paeiliui pirmininkauja Europos Parlamentas ir Juodkalnijos Parlamentas.

126 straipsnis

Pagal šio Susitarimo taikymo sritį kiekviena Šalis įsipareigoja užtikrinti, kad kitos Šalies fiziniai ir juridiniai asmenys turėtų galimybę be diskriminacijos lyginant su šios Šalies piliečiais kreiptis į Šalių kompetentingus teismus ir administracines institucijas siekdami apginti savo asmens teises ir savo nuosavybės teises.

127 straipsnis

Nė viena šio Susitarimo nuostata nedraudžiama Šaliai imtis bet kokių priemonių:

a) kurias ji laiko būtinomis tam, kad būtų užkirstas kelias atskleisti informaciją, kuri pakenktų jos esminiams saugumo interesams;

b) susijusių su ginklų, amunicijos ar karinių medžiagų gamyba arba prekyba arba su gynybos tikslais būtinais tyrimais, kūrimu arba gamyba, jeigu šiomis priemonėmis nepabloginamos specialios karinės paskirties neturinčių produktų konkurencijos sąlygos;

c) kurias ji laiko esminėmis savo saugumui užtikrinti, jeigu kiltų rimti vidaus neramumai, kurie darytų įtaką teisėtvarkos ir viešosios tvarkos palaikymui, jeigu kiltų karas arba atsirastų rimta tarptautinė įtampa, gresianti karu, ar vykdant prisiimtus įsipareigojimus palaikyti taiką ir tarptautinį saugumą.

128 straipsnis

1. Šio Susitarimo taikymo srityse ir nepažeidžiant jokių jo nuostatų:

   – Bendrijos atžvilgiu Juodkalnijos taikomais susitarimais visiškai nediskriminuojamos valstybės narės, jų piliečiai, bendrovės arba įmonės;

   – Juodkalnijos atžvilgiu Bendrijos taikomais susitarimais visiškai nediskriminuojami Juodkalnijos piliečiai, bendrovės arba įmonės.

2. 1 straipsnio dalies nuostatomis nepažeidžiamos Šalių teisės taikyti atitinkamas fiskalinių teisės aktų nuostatas mokesčių mokėtojams, kurių padėtis nėra vienoda gyvenamosios vietos požiūriu.

129 straipsnis

1. Šalys imasi bendrų arba konkrečių priemonių, reikalingų jų įsipareigojimams pagal šį Susitarimą įgyvendinti. Jos rūpinasi, kad būtų pasiekti šiame Susitarime numatyti tikslai.

2. Šalys susitaria atitinkamais kanalais skubiai konsultuotis bet kurios Šalies prašymu, kad aptartų bet kokį su šio Susitarimo aiškinimu arba vykdymu susijusį klausimą ir kitus svarbius Šalių santykių aspektus.

3. Kiekviena Šalis Stabilizacijos ir asociacijos tarybai perduoda bet kokį su šio Susitarimo taikymu arba aiškinimu susijusį ginčą. Tokiu atveju taikomas 130 straipsnis ir, nelygu atvejis, 7 protokolas.

   Stabilizacijos ir asociacijos taryba gali spręsti ginčą priimdama privalomą vykdyti sprendimą.

4. Jeigu bet kuri Šalis mano, kad kita Šalis nevykdo savo įsipareigojimų pagal šį Susitarimą, ji gali imtis atitinkamų priemonių. Prieš imdamasi tokių priemonių, išskyrus ypatingos skubos atvejus, ji pateikia Stabilizacijos ir asociacijos tarybai visą svarbią informaciją, reikalingą padėčiai išsamiai ištirti, kad būtų rastas Šalims priimtinas sprendimas.

   Pasirenkant priemones, prioritetą būtina teikti toms priemonėms, kurios mažiausia sutrikdo šio Susitarimo veikimą. Apie šias priemones nedelsiant pranešama Stabilizacijos ir asociacijos tarybai ir, jeigu kita Šalis reikalauja, dėl šių priemonių vyksta konsultacijos Stabilizacijos ir asociacijos taryboje, Stabilizacijos ir asociacijos komitete arba bet kurioje kitoje institucijoje, įsteigtoje pagal 123 arba 124 straipsnius.

5. 2, 3 ir 4 punktų nuostatos jokiu būdu nedaro poveikio ir nepažeidžia 32, 40, 41, 42, 46 straipsnių ir 3 protokolo reikalavimų (Sąvokos „kilmės produktai“ apibrėžtis ir administracinio bendradarbiavimo metodai).

130 straipsnis

1. Iškilus ginčui tarp Šalių dėl šio Susitarimo aiškinimo arba įgyvendinimo, bet kuri Šalis informuoja kitą Šalį ir Stabilizacijos ir asociacijos tarybą, išsiųsdama oficialų prašymą, kad būtų išspręstas ginčytinas klausimas.

   Jeigu viena Šalis mano, kad kitos Šalies priimta priemonė arba kitos Šalies neveikimas pažeidžia jos įsipareigojimus pagal šį Susitarimą, oficialiame prašyme išspręsti ginčą nurodomos šios nuomonės priežastys ir nurodoma, nelygu atvejis, kad Šalis gali imtis priemonių, nustatytų 129 straipsnio 4 dalyje.

2. Šalys sprendžia ginčą vesdamos sąžiningas derybas Stabilizacijos ir asociacijos taryboje ir kitose institucijose, kaip numatyta 3 dalyje, stengdamosi kuo greičiau pasiekti abiem Šalims priimtiną sprendimą.

3. Šalys pateikia Stabilizacijos ir asociacijos tarybai visą susijusią informaciją, kurios reikia, kad padėtis būtų tinkamai išnagrinėta.

   Neišsprendus ginčo, jis bus svarstomas kiekviename Stabilizacijos ir asociacijos tarybos posėdyje, išskyrus atvejį, kai pradedama arbitražo procedūra, numatyta 7 protokole. Ginčas laikomas išspręstu Stabilizacijos ir asociacijos tarybai priėmus privalomą sprendimą, kuriuo siekiama išspręsti klausimą, numatytą 129 straipsnio 3 dalyje, arba jai paskelbus, kad ginčo nebėra.

   Konsultacijos dėl ginčo gali vykti bet kuriame Stabilizacijos ir asociacijos komiteto arba bet kokio kito susijusio komiteto arba institucijos, įsteigtos remiantis 123 arba

124 straipsniais, posėdyje, Šalių susitarimu arba vienai iš Šalių paprašius. Konsultacijos taip pat gali vykti raštu.

Visa informacija, atskleista konsultacijų metu, lieka konfidenciali.

4. Klausimais, kurie patenka į 7 protokolo taikymo sritį, bet kuri Šalis gali pateikti ginčijamą klausimą spręsti arbitražo tvarka pagal tą protokolą, tais atvejais, kai Šalims nepavyko išspręsti ginčo per du mėnesius nuo ginčo sprendimo procedūros pradžios, vadovaujantis 1 dalimi.

131 straipsnis

Kol piliečiams ir ekonominių operacijų vykdytojams pagal šį Susitarimą nebus suteiktos lygiavertės teisės, šiuo Susitarimu nedaroma jokia įtaka jų teisėms, suteiktoms pagal galiojančius vienai arba daugiau valstybių narių ir Juodkalnijai privalomus susitarimus.

132 straipsnis

8 protokole nustatyti Juodkalnijos dalyvavimo Bendrijos programose bendrieji principai.

1, 2, 3, 4, 5, 6, **7** ir 8 protokolai ir I–VII priedai yra neatskiriama šio Susitarimo dalis.

133 straipsnis

Šis Susitarimas sudarytas neribotam laikotarpiui.

Bet kuri Šalis gali nutraukti šį Susitarimą apie tai pranešdama kitai Šaliai. Šis Susitarimas nustoja galioti po šešių mėnesių nuo pranešimo dienos.

Kiekviena Šalis gali nedelsdama sustabdyti šį Susitarimą tuo atveju, jeigu kita Šalis nesilaiko vieno esminių šio Susitarimo elementų.

134 straipsnis

Šiame Susitarime terminas „Šalys“ reiškia Bendriją ar jos valstybes nares arba Bendriją ir jos valstybes nares, pagal atitinkamus jų įgaliojimus, ir Juodkalnijos Respubliką.

135 straipsnis

Šis Susitarimas taikomas teritorijose, kuriose taikomos Europos bendrijos ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartys tose sutartyse nustatytomis sąlygomis, ir Juodkalnijos teritorijoje.

136 straipsnis

Europos Sąjungos Tarybos Generalinis Sekretorius yra Susitarimo depozitaras.

137 straipsnis

Susitarimas yra sudarytas dviem egzemplioriais oficialiosiomis Šalių kalbomis; šie tekstai yra vienodai autentiški.

138 straipsnis

Šalys patvirtina šį Susitarimą savo nustatyta tvarka.

Šis Susitarimas įsigalioja pirmąją antrojo mėnesio dieną nuo tos dienos, kai Šalys viena kitai praneša, kad pirmoje dalyje nurodytos procedūros buvo užbaigtos.

139 straipsnis
Laikinasis susitarimas

Jeigu, dar neužbaigus šiam Susitarimui įsigalioti būtinų procedūrų, tam tikrų šio Susitarimo dalių nuostatos, visų pirma nuostatos, susijusios su laisvu prekių judėjimu, ir atitinkamos nuostatos transporto srityje, įgyvendinamos pagal Bendrijos ir Juodkalnijos laikinąjį susitarimą, Šalys susitaria, kad tokiomis aplinkybėmis šio Susitarimo IV antraštinėje dalyje, šio Susitarimo 73, 74, ir 75 straipsniuose bei Susitarimo 1, 2, 3, 5, 6 ir 7 protokoluose bei atitinkamose 4 protokolo nuostatose terminas „šio Susitarimo įsigaliojimo data“ reiškia atitinkamo laikinojo susitarimo įsigaliojimo datą pirmiau minėtose nuostatose išdėstytų įsipareigojimų atžvilgiu.